

Sisekaitseakadeemia
Politsei-ja piirivalvekolledž

Riin Tamm

LOOMADE VÄÄRKOHTLEMISE JA
LÄHISUHTEVÄGIVALLA VAHELINE SEOS LÕUNA–EESTIS

Lõputöö

Juhendaja:
Uno Traat, MA

Muraste 2013

ANNOTATSIOON

SISEKAITSEAKADEEMIA

Kolledž: Politsei- ja piirivalvekolledž	Kuu ja aasta: juuni 2013
Töö pealkiri: Loomade väärkohtlemise ja lähisuhtevägivalla vaheline seos Lõuna-Eestis Töö pealkiri võõrkeeles: The relationship between animal abuse and domestic violence in South-Estonia	
Töö autor: Riin Tamm	Olen nõus lõputöö kättesaadavaks tegemisega elektronilises keskkonnas Allkiri:
Lühikokkuvõte: Töö on kirjutatud eesti keeles, samuti on lõputöös ära toodud ka võõrkeelne resümee inglise keeles. Lõputöö maht koos lisadega on 53 lehekülge. Lõputöö koostamisel on kasutatud kokku 40 allikat. Töö eesmärk on uurida loomade väärkohtlemise ja lähisuhtevägivalla vahelisi seoseid, anda ülevaade probleemist ja töötada välja ettepanekud probleemi lahendamiseks. Lähtudes eesmärgist, püütakse vastust saada jägmistele uurimusküsimustele: 1) Kas loomade väärkohtlemise ja lähisuhtevägivalla vahel on seos; 2) missuguste loomade väärkohtlemise vormide, intensiivsuse ning lähisuhtevägivalla vahel esineb tõenäolisem seos; 3) kui palju on vägivaldsete iseloom seotud tema lapsepõlvega. Viidi läbi ankeetmeetod, intervjuumeetod ja lisaks dokumentide analüüs. Uurimusküsimusele nr 1 vastuseks selgus, et Lõuna-Eestis oli 37% korral loomade väärkohtlemist ja lähisuhtevägivalda ja Jõgevamaal 30%. Küsimusele nr 2, selgus, et loomade, naiste ja laste peal kasutasid vägivaldsete kõige enam karjumist, ignoreerimist, normist ja mõnitamist. Küsimusele nr 3 selgus, et 84,6 % vastanute vägivaldsete lapsepõlv ei olnud sõbralik, hooliv ega armastav.	
Võtmesõnad: loomad, naised, lapsed, vägivald, naiste varjupaigad, väärkohtlemine	
Võõrkeelsed võtmesõnad: animals, women, children, violence, womens shelters, abuse	
Säilitamise koht: Sisekaitseakadeemia Politsei- ja piirivalvekolledži raamatukogu	
Kaitsmisele lubatud:	
Kolledži direktor: Aivar Toompere	allkiri:
Vastab lõputöö nõuetele	
Juhendaja: Uno Traat	allkiri:

SISUKORD

SISSEJUHATUS	4
1. SEOSE OLEMUS LOOMADE VÄÄRKOHTLEMISE JA LÄHISUHTEVÄGIVALDA VAHEL	7
1.1. Lemmikloomade väärkohtlemise vormid	7
1.2. Uuringud loomade väärkohtlemise ja lähisuhtevägivalda vahelistest seostest väljaspool Eestit.	10
2. LOOMADE VÄÄRKOHTLEMISE JA LÄHISUHTEVÄGIVALDA KVALIFITSEERIMIST KÄSITLEVAD ÕIGUSNORMID	16
2.1. Lemmiklooma väärkohtlemist käsitlevad õigusnormid.....	16
2.2. Lähisuhtevägivalda juhtumite statistika	18
3. UURINGU METOODIKA JA TULEMUSED	21
3.1. Probleemipüstitus ja valimite kirjeldused	21
3.2. Sihtgruppide intervjuude analüüs	22
3.3. Ankeetide analüüs.....	23
3.4. Kohtulahendid loomade ja teise inimese vägivalla kohta.....	28
KOKKUVÕTE	31
SUMMARY	34
KASUTATUD ALLIKATE LOETELU.....	35
TABELITE JA JOONISTE LOETELU.....	38
LISAD	39
LISA 1. Jõgevamaa ankeetküsimustik	39
LISA 2. Lõuna-eesti ankeetküsimustik	45
LISA 3. Loomade väärkohtlemise kohtulahendid	51
LISA 4. Väärkoheldud loomade pildid	53

SISSEJUHATUS

Huvi loomade vastu on nii lastel, noortel, täiskasvanutel ja eakamatel inimestel. Paljudel võib olla omamoodi kiindumus ja armastus looma vastu. Lemmikloomi on peetud juba väga pikki aastaid, järelkult peitub loomades mingi võlu, et inimesed neid endale perekonda võtavad. Lemmikloomad on inimestele seltsiks, nad hoiavad oma peremeest ja kaitsevad teda igal võimalusel ja selline peaks olema ka inimese suhtumine lemmilooma. Loom on kui pereliige ja ta ongi selleks perekonda võetud, et teda hoida ja armastada.

Tänapäeval on kõigile teada, et on inimesi, kes kohtlevad loomi väga hästi, kuid on ka inimesi, kes väärkohtlevad loomi. Tuleb arvestada mõlema väärkohtlemisega, kuna üht liiki väärkohtlemine peres võib viia teist liiki väärkohtlemiseni. Kui esineb loomade väärkohtlemist, võib esineda peres ka naiste ja laste väärkohtlemist.

Käesoleva uurimuse **eesmärgiks** on uurida loomade väärkohtlemise ja lähisuhtevägivalla vahelisi seoseid, samuti anda ülevaade probleemist ja töötada välja ettepanekud probleemi lahendamiseks.

Probleem seisneb selles, et Eestis ei ole pööratud sellelaadsele probleemile tähelepanu ning loomade väärkohtlemist ja lähisuhtevägivalda isegi ei seostata omavahel. Inimeste jaoks on need kaks probleemi täiesti erinevad, kuid üks probleem võib tähendada ka samaaegselt teist probleemi. Selline teadmine, et loomade väärkohtlemine võib tuua kaasa ka lähisuhtevägivalla, soodustab organisatsioonide, kes puutuvad kokku väärkohtlemistega, nagu näiteks politsei, sotsiaaltöötajate, ohvriabi, loomakaitsjate ja teiste tööd.

Ameerika Ühendriikides tehtud uuringud on näidanud, et loomade väärkohtlemisega kaasneb sageli ka abikaasa, elukaaslase, laste või muude pereliikmete väärkohtlemine.

Lähtudes eesmärgist püütakse vastust saada jägmistele **uurimusküsimustele**:

- 1) Kas loomade väärkohtlemise ja lähisuhtevägivalla vahel on seos;
- 2) Missuguste loomade väärkohtlemise vormide, intensiivsuse ning lähisuhtevägivalla vahel esineb tõenäolisem seos;
- 3) Kui palju on vägivallatseja iseloom seotud tema lapsepõlvega.

Antud lõputöö **teema uudsus** seisneb selles, et sellelaadset uurimust ei ole Eestis läbi viidud. Lõputöö teema uurimine on vajalik, kuna töö annab teadmise, loomade väärkohtlemise ja lähisuhtevägivalla vahelise seose olemasolust. Sellisest teadmisest saavad kasu just need organisatsioonid, kes puutuvad kokku väärkohtlemistega. Mida rohkem teadvustada probleemi olemasolust, seda suurem on võimalus probleemi ennetada. Töö tulemusi saavad kasutada kõik, kes teavad, et selline seos nagu loomade väärkohtlemine ja lähisuhtevägivald on olemas. Tähtis on teavitada neid organisatsioone, kes suudavad loomi, naisi ja lapsi aidata ning ennetada väärkohtlemisi.

Autori uurimisküsimuste hulka ei kuulu lemmikloomade ja pereliikmete väärkohtlemise leviku uurimine, vaid nende vahelise seose olemasolu uurimine. Antud uurimine pakkus autorile sellepärast huvi, et sellelaadset uurimust ei ole Eestis läbi viidud. Samuti antud uuring on praktilise väärtusega, kuna uuringu käigus on lõputöö autor keskendunud oma erialal olulisele praktilisele küsimusele, selle uurimisele ja lahendamisele.

Lõputöös analüüsivad statistilised andmed pärinevad Eesti politsei menetlussüsteemist, Politsei-ja Piirivalveameti korrakaitsebüroo Lõuna piirkondliku politseitöö talitusest ja autori enda uurimusest.

Töö koosneb teoreetilisest osast ja uurimusest.

Teoreetiline osa koosneb kahest peatükist, mille käigus antakse ülevaade loomade väärkohtlemise vormidest, lähisuhtevägivalla statistikast Lõuna-Eestis 2012.aastal, väljaspool Eestis läbiviidud uuringutest loomade väärkohtlemise ja lähisuhtevägivalla vahelisest seosest ning vastavast seadusandlikust regulatsioonist.

Empiirilises osas on kasutatud kahte meetodit. Kvalitatiivse andmekogumismeetodina on kasutatud intervjuud (vt lisa 1), mis viidi läbi Jõgevamaal elavate väärkoheldud naistega. Kvantitatiivse andmekogumismeetodina on kasutatud ankeetküsitlust (vt lisa 2), mis viidi läbi Lõuna-Eestis paiknevates neljas naiste varjupaigagas.

Lisaks uuris autor kohtulahendeid loomade väärkohtlemise ning lähisuhtevägivalla kohta. Kohtulehendid on kõigile kättesaadavad Riigi Teataja võrguväljaande veebilehelt.

Lõputöö autor soovib tänada enda juhendajat Uno Traat'i ning Tartu Naiste Varjupaika, Võru Naiste Varjupaika, Viljandi Naiste Varjupaika ja Tähtvere Avatud Naistekeskust lõputöö uuringu valmimisel. Eriline tänu läheb Tartu Naiste Varjupaiga juhatajale, kes oli väga abivalmis ning kellega koostöö oli meeldiv.

1. SEOSE OLEMUS LOOMADE VÄÄRKOHTLEMISE JA LÄHISUHTEVÄGIVALLA VAHEL

1.1. Lemmikloomade väärkohtlemise vormid

Loomade väärkohtlemises on vägivalla vorme erinevaid,- on hülgamist, hukkamist, peksmist jne. Enamik inimesi peavad kodus loomi. Välja on kujunenud, et koduloomadeks peetakse kõige eelkõige kasse ja koeri. Loomulikult võib pidada ka lemmikloomaks mingit muud looma peale koera ja kassi. Loomakaitseseaduse (LoKS) § 2 lg 3 järgi peetakse lemmikloomaks inimese isiklikuks meelelahutuseks või seltsiks peetav või selle eesmärgil pidamiseks mõeldud loom.¹

Vastavalt LoKS § 2 lg 1 on loom imetaja, lind, roomaja, kahepaikne, kala või selgrootu.²

Peaaegu iga päev kuuleme televiisorist, raadiost, sõprade, tuttavate käest ning loeme ajalehtedest ja näeme ise, kuidas järjekordselt on looma halvasti koheldud või üldse hukatud. Inimesel on võetud oma lemmikloom, olgu see siis kass või koer või mõni muu elusolend kui me kuuleme, et mingit looma on halvasti koheldud, teeb see meid kurvaks ja mõtlikuks, et mis paneb inimesi nii käituma. Mitte ükski hooliv inimene ei taha, et tema loomaga midagi halba juhtuks. Eestis on palju selliseid juhtumeid, kus loomad hüljatakse, jättes nad täiesti võõras paigas üksinda tänavale või viiakse üldse metsa, visatakse sellisesse kohta, kuhu pannakase tavaliselt rämpsu, prügi.

Lemmiklooma väärkohtlemise vorme on autori arvates palju, näiteks:

- 1) karjumine lemmiklooma peale;
- 2) ignoreerimine, lemmikloomast mitte välja tegemine;
- 3) näljutamine;
- 4) hülgamine;
- 5) mingi esemega looma pihta viskamine;

¹ Loomakaitseseaduse¹, 13.12.2000, jõustunud 01.07.2001- RT I 2001, 3, 4, § 2 lg 3.

² Loomakaitseseaduse¹ § 2 lg 1.

- 6) lühikese keti otsas hoidmine (lemmikul ei ole liikumisruumi);
- 7) pikaajaliselt kinnises ruumis hoidmine;
- 8) pekmine;
- 9) hukkamine.

Kõige julmem viis lemmiklooma väärkohelda on tema hülgamine või hukkamine. Loomulikult on üheselt mõistetav, et teatud juhtudel on just looma hukkamine (magama panemine) tema endale kõige parem, kuid seda tuleks teha vastavalt seadusele. Vastavalt LoKS¹ § 10 on looma lubatud hukata³ järgnevatel juhtudel, kuid seda tuleb teha viisil, mis põhjustab loomale võimalikult vähe füüsilisi ja vaimseid kannatusi. Lubatud on hukata näiteks: (põllumajanduslooma tapmine või hukkamine, abitusse seisukorda sattunud looma hukkamine, looma eutanaasia, uluki küttimine, hukkamine loomataudi leviku tõkestamiseks või looma hukkamine enesekaitseks jne).

Autor toob tõestisündinud näite, kui kaugele on viinud looma hülgamine ehk tema väärkohtlemine. 24.01.2008.a. on välja antud Õhtulehe artikkel, kus Harjumaal, Nissi vallas, Lehetu küla 24 korteris avanes kohutav vaatepilt. Antud maja elanikud hakkasid muretsema, et teisele korrusele üksi jäetud koer polnud enam paar nädalat ulgunud ega haukunud⁴ (vt lisa 4 joonis 5).

Aastal 2010, täpsemalt oktoobri kuu lõpus toimetati Maardust varjupaika koer, kellel oli kurgu all suur lahtine lõikehaav. Koera omanik oli Tallinna elanik, kuid elukohavahetusega pidi ka koerale uue peremehe leidma. Seega uueks koera peremeheks sai Maardus elav meesterahvas. Jalutuskäigul pääses koer rihma otsast lahti ja jooksis minema. Koer oli kadunud umbes kaks nädalat. Sellel ajal käis koeraomanik koera vabadel aegadel otsimas, kuid asjatult. Koer leiti teiste inimeste poolt. Peale varjupaika toimetamist viidi koer veterinaarkontrolli. Selle käigus selgus, et tegemist oli lõikehaavaga ja arvatavasti üritati koera tappa, kõri läbi lõikamise teel⁵ (vt lisa 4 joonis 6).

³ loomakaitseaduse¹ § 10.

⁴ Reporter, „ Millist nime ja saatust väärrib see õnnetu koera pidaja“ (2008), <www.reporter.ee/2008/01/24/millist-nime-ja-saatust-vaarib-selle-onnetu-koera-pidaja/> (24.12.2011).

⁵ Lemmik.ee, “ Läbilõigatud kõriga Luckile otsitakse paranemisel uus kodu“ (2010), < www. Lemmik . ee / index.php?045458> (28.02.2013).

Loomade hülgamise põhjused on järgnevad:⁶

- 1) tüdimus loomadest;
- 2) suutmatus looma üleval pidada;
- 3) alkoholism, mis takistab looma eest hoolitsemist;
- 4) omaniku surm;
- 5) suveks võetud loom;
- 6) lastele ohtlik, allergia ja kolimine.

Loomade hukkamise peamisteks põhjusteks:⁷

- 1) loomade paljunemine;
- 2) vahendite puudus;
- 3) looma haigus;
- 4) inimeste vaimne tervis;
- 5) peres üleliigne;
- 6) omaniku surm;
- 7) südametis.

Vaadates eelnevalt nimetatud loomade hülgamise ja hukkamise põhjuseid, siis loomale kahjulikumaks faktoriks võib olla just alkoholisma ja omaniku surm. Autor on näinud peresid, kus tarvitatakse rohkesti alkohoolseid jooke ning peetakse pidusid. Peod on kestnud tavaliselt nii kaua kuniks jätkub raha. Peo käigus ei pöörata loomale tähelepanu, ei toideta, ei käida õues loomaga jalutamas, omaniku purjus sõbrad talluvad sõna otseses mõttes looma otsas. Seda kas siis kogemata või meelega. Samuti kui tarvitada alkoholi pidevalt ning mitte elada tervislikult võib see olla eluliselt ohtlik. Sellele võib järgneda omaniku surm ning loom jääb üksi. Parematel juhtudel jõuab antud loom varjupaika, kuid halvematel juhtudel jääb loom üksi ning ilma koduta. Looma väärkohtlemine on muutunud paljudele inimestele südamelähedaseks teemaks. Autor arvab, et just sellepärast, et tänapäeval on hakatud meedias loomadest ja loomade väärkohtlemistest rohkem rääkima. Mida rohkem probleemidest rääkida, seda rohkem hakatakse sellesse ka süvenema ja otsima võimalike lahendusi probleemile.

⁶ Tamm, R., „Loomade väärkohtlemine: Hukkamine ja hülgamine“, kursusetöö, Sisekaitseakadeemia Politsei- ja piirivalvekolledž (2011), lk 13-14.

⁷ Tamm, *Loomade väärkohtlemine, supra nota 6.*

1.2. Uuringud loomade väärkohtlemise ja lähisuhtevägivalla vahelistest seostest väljaspool Eestit.

Lemmiku pidamine võib kardinaalselt muuta inimese elu ja elustiili. Teaduslikud uurimused on tõestanud, et lemmikloomade pidamine mõjub positiivselt inimese vaimsele ja füüsilisele tervisele, eriti vererõhule hästi.⁸

Põhja- Ameerika uuringud on näidanud, et perekonnas, kus on lemmikloomad, kasutavad abikaasad või elukaaslased vägivalda sageli ka oma naiste/laste, kui ka loomade suhtes. Uuringu aitas läbi viia Austraalia ülikoolis töötav Anne, M.Volant. Uuring näitas, et naise elukaaslane/abikaasa, kes ohustas loomi, oli viis korda suurem tõenäosus, et ohustab ka naisi.⁹

Esimene juhtum loomade ja inimeste vahel dokumenteeriti aastal 1806. Antud juhtum dokumenteeriti täiskasvanud mehe käitumisest, mis seisnes selles, et ta kohtles vääralt nii loomi kui teisi inimesi.¹⁰

Loom on elanud koos inimsega ja inimese perekonnas juba üle 10000 aasta, kuid viimased 100 aastat on inimese ja loomade vaheline suhtlemine tohutult muutunud. Muutunud on loomade hoidmine, suhted loomadega ja suhtumine loomadesse.¹¹

Mitmed teadlased on hinnanud inimeste ja loomadevahelist vägivalda. Samuti aastal 2008 viisid Saraf DeGue ja David DiLillo läbi uuringu, et teada saada, kas on mingi seos laste, partnerite ja loomade vägivallal. Selleks, et viia uuringut läbi, kaasati 860 kolledzi õpilast kolmest erinevast ülikoolist läänest ja keskläänest. Täpsemalt siis kaasati 50,8% California ülikoolist, 12,7% Nebraska ülikoolist ja 36,5% väikesest Ohio linna erikoolist. Keskmine vanus osalejatel oli 17-37. Nendest 97% ei ole kunagi abielus olnud. 84,9% teatasid, et nende kasvuperioodi ajal oli neil perekonnas lemmikloom. 72,3% teatasid, et lemmikloom

⁸ Allen, K, „Are Pets a Healty Pleasure? The influence of Pets on Blood Pressure“ (2003), volume 12 No 6, p 236-239, Sage Publication,(19.12.2011).

⁹ Anne M. Volant, „The Relationship between Domestic violence and Animal Abuse“, Australia 2008, Volume 23 Number 9.

¹⁰ Pinel, 1806/1962. Refereeritud: Anne M. Volant., The Relationship between Domestic violence and Animal Abuse (Australia, 2008), Volume 23 Number 9.

¹¹ Robert, K. Anderson,University of Minnesota(2007) „The Changing Status of Animals and Human-Animal Bonds“< www.censhare.umn.edu/spotlight02.html>,(19.12.2011).

oli neile kui pereliige ning väga tähtis kasvuperioodi ajal. Uuringu tulemustest selgus, et 22,9 % esines loomade väärkohtlemist. 21,6% teatasid, et nad kogesid oma elus loomade väärkohtlemise pealtnägemist. 31,1% nägid, et nende vanem või muu perekonnaliige tegi loomale haiget või tappis ta. Väärkohtlemise vormideks oli näiteks looma löömine, peksmine või mingi esemega looma pihta viskamine. Samuti uuringust selgus, et 49,4 % õpilastest kogesid oma lapsepõlve jooksul vähemalt ühte vägivallavormi enda peal. Enamik kogesid füüsilist vägivalda.¹²

Antud uuringust selgus, et suurel protsendil kogesid õpilased oma lapsepõlves füüsilist vägivalda ning samaaegselt ka esines loomade väärkohtlemist.

Autor leidis internetist lehekülje, kus kirjeldab humaanset organisatsiooni (ASPCA), mis loodi 1866 aastal. Antud organisatsioon tegeleb loomade päästmisega väärkohtlemisest. Antud leheküljelt leidis autor, et Ameerika Ühendriikides viidi läbi uuring, mis leidis, et 88 % peredest, kus leidis aset laste väärkohtlemist, oli ka juhtumeid loomade väärkohtlemisest. Wisconsin`is vägivalla all kannatavatest naistest selgus, et neljal juhul viiest kannatasid vägivalla all ka koduloomad ja kariloomad. Rahvuslik koalitsioon lähisuhtevägivalla vastu (NCADV) viis läbi uuringu millest selgus, et 85,4% naistest ja 63 % lastest läksid pärast vägivalla all kannatamist varjupaika ja oli ka loomade suhtes lubamatu teo toimepanemises juhtumeid. Chicago politseiosakond tegi aastatel 2000-2001 programmi, kus vaadati läbi kriminaalajalugu nende vahel, kes olid arreteeritud ning leiti, et umbes 30% arreteerituteist oli ka probleeme lähisuhtevägivallaga. Antud koalitsioon aitab ja kaitseb maa ja linna piirkonnas elavaid naisi ja nende peresid, keda on väärkoheldud. Koalitsiooni eesmärk on elimineerida lähisuhtevägivald nii maa kui linna piirkondades.¹³

Lähtudes eelpool toodud uuringust on näha, et naised ja lapsed, kes lõpuks jõuavad varjupaikadesse või kohtadesse, kust on abi nende jaoks oodata, siis alles mingi aja jooksul koguvad naised enda julguse kokku ja räägivad nii, nagu tegelikult perekonnas asi käis.

¹² Degue, S ja DiLillo, D, „Is animal cruelty a Red flag for family violence“, 2009, volume 24 Number 6, lk 1038.

¹³ASPCA, „The connection between domestic violence and animal cruelty“, <www.aspc.org/FIGHT-ANIMAL-CRUELTY/DOMESTIC-VIOLENCE-AND-ANIMAL-CRUELTY> (09.12.2012.)

Naised julgevad rääkida, et vägivalda kasutati nii nende endi, laste kui ka peres olevate loomade suhtes.

Utah osariigi ülikooli professori Frank, R. Ascione koos teiste nõustajate ja doktorantidega nagu näiteks Teresa, M. Thompson, John Heath, Mika Maruyama ja Kentaro Hayashi'ga, viisid aastal 2007 läbi uurimuse väärkoheldud loomade ja lähisuhtevägivalla kohta, samuti antud uuringust saadi informatsiooni, kuidas vaimselt ja füüsiliselt mõjub lapsele sellise probleemi pealtnägemine. Antud uuringus osales vägivalla all kannatanud 201 naist (edaspidi S grupp) ja 120 naist, kes ei kannatanud vägivalla all (edaspidi NS grupp). Kõik need naised omasid ka lemmikloomi. Uuringus kasutati tavalisi küsimustikke. Samuti anti kõigile nendele emadele valida enda perest üks laps, kes oli vanuses 5-17 eluaastat ning kes oli kõige rohkem kokku puutunud peres elava lemmikloomaga kas siis positiivsest või negatiivsest küljest. Samuti need naised, keda oli väärkoheldud, andsid loa enda lapse intervjuerimiseks juhul, kui laps ka ise nõus oli. Lapsi, kelle emasid ei oldud võõrkoheldud, otseselt ei intervjueritud. Naised, keda oldi väärkoheldud, olid vanuses 17-51 ja naised, keda ei oldud väärkoheldud, olid vanuses 19-57. Perekonnaseis: S grupi naised olid 50,5 % abielus, 15,8 % lahutatud, 31,7 % üksikud ja 2,0 % lesed. NS grupi naised olid 85,7 % abielus, 1,7 % lahutatud, 12,6 % üksikud ja 0,0 % lesed. Otsest looma väärkohtlemist ja tapmist oli S grupi puhul 54 % ja NS grupi puhul ainult 5 %. Naisi, keda oldi väärkoheldud ning samaaegselt ka lemmikloomi peres väärkoheldud, esines 72,7 % juhtudel. Kui S grupi lapsi otseselt intervjueriti, selgus, et 13,2 % lastest kasutasid looma suhtes vägivalda või hukkasid looma. Küsimusele, et kuidas lapsed ennast tundsid, kui nägid, et nende loom on viga saanud või hukkunud, vastas 59,3 % olid väga häiritud, 33,2 % olid natuke häiritud, 3,7 % ei olnud üldse häiritud ja 3,7 % ei olnud oma tunnetes kindlad. Uuringust selgus, et lemmikloomadeks, keda väärkoheldi, olid suuremalt osalt kassid ja koerad. Vähesel määral esines ka lindude ja pisinäriiliste väärkohtlemisi.¹⁴

Antud uuring oli huvitav, kuna kaasati ka väärkoheldud naiste lapsed intervjueringusse. Antud tegevus näitab, kui palju mõjub lapsele vägivalla pealt nägemine ning mis see endaga kaasa võib tuua. Antud uuringu põhjal näitas, et lapsed hakkavad samuti kasutama

¹⁴ Ascione, F.R., Weber, C.V., Thompson, T.M., Heath, J., Maruyama, M., Hayashi, K. (2007). Battered pets and domestic violence: Animal abuse reported by woman experiencing intimate violence and by nonabused women. *Violence Against Women*, 13(4), 354-373.

vägivalda teiste suhtes. Laps võtab endale eeskujuks pereliikme, kas siis ema või isa ning omandab mingil ajal samad käitumismaneerid nagu on nende emal või isal.

Kuni aastani 2007 oli läbi viidud ainult viis spetsiifilist uuringut, kus hinnati väärkoheldud naiste tunnistusi, lähisuhtevägivalda ja loomade väärkohtlemise vahelisi seoseid. Esimene uuring tehti Frank, R. Ascione poolt aastal 1998. Uuringusse oli kaasatud 38 naist Põhja-Utah'i varjupaikadest. Nendest naistest 28 ehk 74 % omasid või olid omanud paari aasta jooksul koduloomi. 57 % neist naistest teatasid, et nende partner vigastas või tappis lemmiklooma. Mõned naised isegi rääkisid, et partnerid ei toitnud lemmikloomi ja isegi keelasid naistel loomi toita, samuti kui oli vaja ei lubatud ka loomale veterinaarset abi anda. 18 % naistest teatasid, et nende mure lemmiklooma heaolu üle ei lasknud neil varem varjupaikadesse pöörduda.¹⁵

Antud uuringust selgus, et naised ei julgenud varjupaikadesse pöörduda, kuna nad kartsid enda lemmiklooma heaolu pärast. Samuti pidid naised tegema seda, mida nende partner ütles- isegi kohelda looma halvasti.

Teise uuringu viis läbi Flynn Clifton P aastal 2000. Uuringus osalesid Lõuna-Carolina varjupaigas asuvad 107 naist. 40,2 % neist omasid sel ajal või viimase aasta jooksul lemmikloomi. 25,6 % naistest teatasid, et oli juhtumeid, kus vigastati või tapeti lemmikloom. Põhjus, miks naised viivitasid varjupaika minekuga, oli mure lemmiklooma heaolu üle. 52,4 % naistest teatasid, et lemmikloom jäi nende lahkumisel vägivallatseja või endise partneri juurde.¹⁶

Kolmanda uuringu viisid läbi Faver, C.A ja Strand, E.B aastal 2003. Sihtgrupiks oli 41 Tennessee's elavat naist, kes osalesid kuues erinevad lähisuhtevägivalla programmis. Erinevus linnas elavate kannatanud naiste ja maapiirkondades elavate kannatanud naiste vahel oli see, et loomade väärkohtlemise kohta teatasid rohkem maapiirkonnas elavad naised. Antud naised omasid või siis olid omanud viimase aasta jooksul lemmikloomi. 46,3 % naistest teatasid, et nende lemmiklooma vigastati või tapeti 26,8 % naistest teatasid, et

¹⁵ Ascione, F.R, „Battered women's reports of their partner's and their children's cruelty to animal“ (1998), <www.vachss.com/guest_dispatches/ascione_3.html> (10.01.2013).

¹⁶ Flynn, C.P, „Womans pest friend: Pet abuse and the role of Companion Animals in the Lives on battered women“ (2000), <www.socsci.colorado.edu/~irvinel/Animals%20and%20Society%20Readings/Flynn%20Womans%20Best%20Friend.pdf> (08.01.2013).

põhjus, miks nad varjupaika minemisega viivitasid, oli mure nende lemmikloomade heaolu üle.¹⁷

Antud uuringu sihtgruppid olid väga huvitavad. Sihtgruppideks olid maapiirkondades elavad naised ja linnas elavad naised. Mõlemad osapooled olid kannatanud vägivalla all. Maapiirkondades elavatel peredel on tavapäraselt rohkem peres loomi kui linnas elavatel peredel. Maapiirkonna naised ei julgenud oma loomi peres elava partneriga üksi jätta ja varjupaika pöörduda.

Neljanda uuringu viisid läbi Loring ja Bolden-Hines aastal 2004. Nemed keskendusid ühele grupile, mis koosnes 107 naisest, kes kõik elasid Kagu-Ameerika Ühendriikides. Kõik need 107 naist olid sooritanud vähemalt ühe ebaseadusliku teo. Käesoleva uuringu eesmärgiks oli uurida ähvardatud või otseselt väärkoheldud loomade rolli vägivalla all kannatavate naiste mõjutamisel sooritama illegaalseid tegusid. Tulemusest selgus, et 72 naist olid viimase aasta jooksul või lähiajal omanud lemmikloomi. 54 naist 72-st teatasid, et oli otsest looma väärkohtlemist. 54-st 24 naist teatasid, et nad olid sunnitud looma väärkohtlemise pärast sooritama ebaseaduslikke tegusid. 9 naist 24-st teatasid, et oli ka väärkohtlemist teiste kallite inimeste, nagu laste ja vanurite suhtes. Kõik 24 naist teatasid, et nad olid sunnitud sellepärast sooritama ebaseaduslikke tegusid, et säästa enda lemmiklooma väärkohtlemisest. Uuringu tulemused näitavad, et ähvardused ja otsene vägivald looma suhtes aitab selgitada põhjuseid, mis viivad ebaseaduslike tegude sooritamiseni.¹⁸

Uuringust ei lugenud autor välja, et milliseid ebaseaduslikke tegusid oli antud naistel vaja sooritada, et säästa enda lemmiklooma.

Viienda uuringu viisid läbi Carlisle-Frank,P, Frank,J.M ja Nielsen,L aastal 2004. Sihtgrupiks olid New York´is asuvat seitse varjupaika. Täpsemalt 48 lähisuhtevägivalla all kannatavat naist. Kõik naised täitsid anonüümse küsimustiku. Uuringus taheti teada saada väärkohtlemise toimepanijate käitumisi ja hoiakuid. 53 % juhtudest teatati lemmiklooma

¹⁷ Faver, C.A., ja Strand, E.B, „To leave or to stay? Battered women`s concern for vulnerable pets“ (2003), <www.mendeley.com/catalog/leave-stay-battered-womens-concern-vulnerable-pets/#page-1> (13.01.2013).

¹⁸ Loring, M.T., Bolden-Hines, T.A, „ Pet abuse by batterers as a means of coercing battered women into committing illegal behavior“ (2004),< www.ncjrs.gov/App/publications/Abstract.aspx?id=205958 > (13.01.2013).

väärkohtlemist. Lemmiklooma väärkohtlemist esines 51 % lähisuhtevägivalla juhtumitest. Samuti väärkohtlejad pidasid oma lemmikloomi pigem omandiks, mitte pereliikmeks. Kui peres oli midagi negatiivset siis lemmikloom oli patuoinas, kes sai negatiivseid emotsioone tunda. Kokkuvõttes uuring näitas, et vägivallatsete suhtumine loomadesse ja partneritesse on keerulised. Samuti vägivallatsete ei tee vahet inimese ja mitte inimese kannatuste vahel.¹⁹

Autorile pakkus huvi just Kagu-Ameerika Ühendriikides läbi viidud uuring. Nimelt uuriti just väärkoheldud naiste sooritatud ebaseaduslike tegude põhjuseid loomade väärkohtlemise pärast. Selgus, et 54-st 24 naist pidid sooritama ebaseaduslikke tegusid, selleks, et säästa enda looma väärkohtlemisest. Eelpool nimetatud uuringutest selgus, et üks põhjustest miks naised varjupaka ei pöördunud oligi just see, et naised ei julgenud oma loomi väärkohtlejaga üksi jätta. Viimati nimetatud uuringus keskenduti just väärkohtlejate isikuomadustele. Uuringus selgus, et väärkohtlejad kohtlevad kõiki- nii inimesi kui ka loomi vääralt. Väärkohtlejad ei tee vahet, kas tegu on looma või inimesega. Kõik teised inimesed või loomad on väärkohtlejale tema omandid.

¹⁹ Carlisle-Frank, P., Frank, J.M., Nielsen, L, „Selective battering of the family pet. Anthrozoös“ (2004), <www.humanerresearch.org/content/selective-battering-family-pet> (13.01.2013).

2. LOOMADE VÄÄRKOHTLEMISE JA LÄHISUHTEVÄGI- VALDA KVALIFITSEERIMIST KÄSITLEVAD ÕIGUSNORMID

2.1. Lemmiklooma väärkohtlemist käsitlevad õigusnormid

Seaduseid, mis reguleerivad kuidas enda lemmiklooma kohelda, tema eest hoolitseda ning ülal pidada on palju. Näiteks vastavalt LoKS¹ § 2 lg3 nimetatakse lemmiklooma inimese isiklikuks meelelahutuseks või seltsiks peetav või sellel eesmärgil pidamiseks mõeldud loom. Lemmiklooma kohta käivaid sätteid kohaldatakse ka eriülesannete täitmiseks treenitud loomale, keda kasutavad näiteks politsei, päästeasutus või pimedad.²⁰ Samuti vastavalt LoKS § 3 toob välja loomapidaja tähenduse ning kohustused ja keelud, mida loomapidaja peab võimaldama looma liigile ja eale. LoKS § 3 lg 1 järgi on loomapidaja isik, kellele loom kuulub (loomaomanik) või kes tegeleb looma pidamisega rendi- või muu selletaolise suhte alusel loomaomanikuga. LoKS § 3 lg 2 järgi peab loomapidaja loomale võimaldama vastavalt looma liigile ja eale: kohases koguses sööta ja joogivett, sobiva hoolduse, sobiva mikrokliima ja ruumi või ehitise, mis rahuldab liigile iseloomulikku liikumisvajadust, muu looma terviseks ja heaoluks vajalikku.

Vastavalt LoKS § 5¹ lg 1 tuleb looma tervist ja heaolu regulaarselt kontrollida. Looma tervisele ja heaolule tuleb pöörata suuremat tähelepanu looma poegimise või paljunemise ajal, looma haiguse ajal ning juhul, kui lemmiklooma pidamise keskkonnas toimuvad olulised muutused.

Palju kõneainet tekitavad hulkuvad loomad ning kuidas nendega edasi käituda. Vastavalt LoKS § 5 ja Loomatauditõrje seaduse (LTTS) § 12 lg 1 ja 2. Loomapidaja juurest lahti pääsenud koduloomaks loetakse loom, kes viibib omaniku või looma eest vastutava isiku juuresolekuta väljaspool loomapidajale kuuluvat alal või territooriumil.²¹ Suuremates linnades on loomulikult vähem sellist olukorda, kus enda koduloom lastakse välja linna peale hulkuma. Jõgevamaal, Mustvee linnas esineb selliseid olukordi palju, kus lastakse enda kassidel ja koertel vabalt liikuda, käia teiste õues, joosta autode vahel jne. Kõiki

²⁰ Loomakaitseaduse¹ § 2 lg3.

²¹ Loomatauditõrje seadus¹, 16.06.1999, jõustunud 01.01.2000- RT I 1999, 57, 598, § 12 lg 1 ja 2.

selliseid loomi võib nimetada vastavalt seadustele juba hulkuvateks loomadeks. Kohalik omavalitsus korraldab omanikuta koduloomade püüdmist, pidamist ja hukkamist. Kui hulkuva looma omanikku ei ole võimalik kindlaks teha ega leida talle uut omanikku siis tuleb läbi viia eutanaasia vastavalt LoKS § 18 järgi. Kui inimesed võtavad endale kodulooma, tuleks neil enne selgeks teha, mis see endaga kaasa toob. Kui inimesed tunneksid rohkem huvi seaduste vastu, siis oleks samuti vähem hulkuvaid loomi.

Karistusseadustiku (KarS) § 264 looma julma kohtlemise ehk looma suhtes lubamatu teo toimepanemise eest isiku poolt, keda on varem karistatud sellise teo eest; avaliku kohas või julmal viisil karistatakse rahalise karistuse või kuni üheaastase vangistusega. Sama teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik karistatakse rahalise karistusega.²²

Avalikuks kohaks nimetatakse sellist kohta, kuhu on juurdepääs ka kolmandatele isikutele.

LTTS § 64 võib omanikult looma ära võtta juhtudel, kui järelevalveametniku ettekirjutuse korduva täitmata jätmise, mittenõuetekohase täitmise või käesoleva seaduse nõuete olulise rikkumise korral.

LoKS järgi saab looma omanikult loomapidamise õiguse ära võtta. Vastavalt LoKS § 65 lg 1 loomapidamise õiguse äravõtmine on kohtu mõistetud lisakaristus looma suhtes lubamatu teo toimepanemise eest, mille sisuks on keeld pidada kindlaksmääratud aja jooksul mis tahes looma või teatud loomaliiki kuuluvat looma.

LoKS § 66¹ järgi loomapidamisenõuete rikkumise eest karistatakse kuni 200 trahviühikut. Sama teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, karistatakse rahatrahviga kuni 3200 eurot.

LoKS § 66² järgi looma suhtes lubamatu teo toimepanemise eest karistatakse rahatrahviga kuni 200 trahviühikut. Sama teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik karistatakse rahatrahviga kuni 3200 eurot. Kohus võib kohaldada käesolevas paragrahvis sätestatud süüteo eest lisakaristusena loomapidamise õiguse äravõtmist kuni kolme aastani.

²² Karistusseadustik¹, 06.06.2001, jõustunud 01.09.2001 – RT I 2001, 61, 364, § 264.

Järgnevalt uuris autor kohtulahendeid loomade väärkohtlemise kohta ning leidis, et aastal 2005 oli isikuid karistatud kahel korral KarS § 264 ja KarS § 264 lg 1 p 3 alusel. Kohtulahendeid aastat 2006 ja 2008 autor ei leidnud. 2007.aasta sai üks inimene karistada KarS § 264 lg 1 p-de 2 ja 3 alusel ehk looma suhtes lubamatu tegu avalikus kohas ja julmal viisil. Aastal 2009 oli kahel korral vastu võetud kohtuotsus ning karistatud isikuid KarS § 264 lg 1 p 2 ja 3. 2010 aastal algatati ühel korral kriminaalasi KarS § 264 lg 1 p 3 alusel. Aastal 2011 jõustus kahel kriminaalasel kohtuotsus KarS § 264 lg 1 p 2 ja 3; KarS § 264 lg 1 p 3 alusel. Aastal 2012 karistati ühel korral KarS § 264 lg 1 p 2 järgi. Seitsmel korral panid meesterahvad loomade väärkohtlemise toime, ühel korral naisterahvas ja ühel korral nii mees kui naisterahvas koos (vt lisa 3).

Kohtulahendeid vaadates ning mõeldes kui palju või kui vähe on mingil aastal inimesi karistatud loomade väärkohtlemise eest, siis autori arvates peaks rohkem tähelepanu pöörama loomade väärkohtlemistele ning selle nägemisest teatama vastavatele organisatsioonidele. Teatama peaks just sellepärast, et inimesed, kes väärkohtlevad loomi peaksid saama ka karistada selle eest. Teatamist väärkohtlemistest võib teha meist igaüks. Iga loom, olgu kass, koer, merisiga, hamster või muud liiki loom ei tohiks tunda väärkohtlemist kuna iga elusolend on tähtis ning vajab hoolitsemist ja hoidmist.

2.2. Lähisuhtevägivalla juhtumite statistika

Väärkohtlemist saab ära tunda selle järgi, et kui mingi tegevuse tagajärjena üks tunneb ennast ebamugavalt, solvunud ja talle see ei meeldi ja toimub tema vaba soovi vastu.²³

Abikaasad, elukaaslased hirmutavad oma naisi näiteks žestidega, pilkudega, loobivad asju, lõhuvad naise asju, vehivad ettejuhtuvate asjadega ja löövad koduloomi. Mees võib isegi perekonda tahta kodulooma, kuid kui loom hoiab rohkem naise poole, siis loom saab tunda mehe viha löömisega. Samuti väärkoheldud naised mõistavad, et kust kohast on mees sellised kombesid enda talletanud nagu peksmine, alkoholi tarvitamine. Selgub, et

²³Maslieb, H, „Lapseväärkohtlemine“ <www.docs.google.com/viewer?a=v&q=cache:GYZA7PYSCOkJ:www.parksepa.werro.ee/index.php?option%3Dcom_phocadownload%26view%3Dcategory%26download%3D134:lapse-vrkohtlemine%26id%3D6:perekonnapetus%26Itemid%3D109+lapse+v%C3%A4rkohtlemine&hl=et&gl=ee&pid=bl&srcid=ADGEEsGnMQrlybWrtjOLQaS_GPnvEug0g9ML0zBsULfy0VkXkhRHidpfc5mnAZl15dP7GveIFgoR1WV9BIuIX-8L2zXbmBsex0CW39P2q5lMy696DOXKhG_Z9H_XtsigtMCyYqNeJ7j0&sig=AHIEtbQCT1mcvAgOogYu3ia_qtZJxFsj5Q> (24.10.2012).

lapsepõlvest, kuna mees nägi pealt kuidas tema enda isa lõi pidevalt ema ning tarvitas alkoholi²⁴.

Eelpool nimetatud teksti põhjal võib öelda, et väärkohtlejad leiavad viisi, kuidas naist hirmutada või manipuleerida. Samuti kui perekonda võetud loom tunneb väärkohtleja vastu hirmu siis hioab ta rohkem naise poole ning see omakorda ajab väärkohtleja vihale.

Vägivald võib vallanduda vähehaaval, alates kerge kontrolli või lugupidamatusega, mis muutub ajapikku järk-järgult intensiivsemaks. Samuti vägivallatsejaks ei sünnita, vaid selleks saadakse²⁵

Enamus kvalifitseerimist käsitlevad õigusnormid on sätestatud karistusseadustikus. Antud seadus kirjeldab ka orjastamist, eraviisilist jälitustegevust, sugulise kire rahuldamist vägivaldsel teel, suguühendusele sundimist ja suguühendust järeltulijaga.

Eestis ei ole sellist seadust, mis otseselt keelaks naiste vastu suunatud vägivald. Enamus isikuvastaste süütegude korral ja paarisuhtevägivald juhtumeid käsitletakse vastavalt karistusseadustiku alusel. Vastavalt perekonnaseaduse (PKS) § 15 sätestab abikaasade kooselu õigused ja kohustused. Abielumisega alustavad mees ja naine abielulist kooselu, mis kohustab neid vastastikuseks lugupidamiseks ja toetuseks. Abikaasadel on teineteise ja perekonna suhtes võrdsed õigused ja kohustused. Nad korraldavad ühiselt oma abielulise kooselu ja perekonna vajaduste rahuldamise, pidades silmas teineteise ja laste heaolu ning vastutades teineteise ees abieluga seotud kohustuste täitmise eest.²⁶

Võlaõigusseadus § 1055 kirjeldab kahju tekitava tegevuse keelamisest. Kui elukaaslane või abikaasa tekitab kestvalt kahju või ähvardab selle tekitamisega, võib kannatanu või isik, keda ähvardati, nõuda kahju tekitava käitumise lõpetamist või sellega ähvardamisest hoidumist. Kehavigastuste tekitamise, tervise kahjustamise, eraelu puutumatus või muu isikuõiguste rikkumise puhul võib muu hulgas nõuda kahju tekitaja teisele isikule

²⁴ Kivisalu, K., *Sinihamebe pruudid: Vägivaldses suhtes elanud naiste lood* (Tartu, 2013) Tähtvere Avatud Naistekeskus, lk 20-21.

²⁵ Bancroft, L., *Miks ta seda teeb? Kuidas mõtlevad vihased ja kontrollivad mehed* (MTÜ Tartu Naiste Varjupaik, 2006), lk 163 ja 404.

²⁶ Perekonnaseadus, 18.11.2009, jõustunud 01.07.2010 – RT I 2009, 60, 395, § 15.

lähenemise keelamist (lähenemiskeeld), eluaseme kasutamise või suhtlemise reguleerimist või muude sarnaste abinõude rakendamist.²⁷

Tabel nr 1. Lähisuhtevägivalla juhtumite statistika 2012.aastal

	Jõgeva mk	Põlva mk	Tartu mk	Valga mk	Viljandi mk	Võru mk	Kokku
Vägivald lapse suhtes	2	1	21	4	1	0	29
Peretüli lapsega	25	24	94	63	104	19	329
Peretüli lapse osaluseta	155	174	659	312	335	177	1812
Kokku	182	199	774	379	440	196	2170

Allikas: Eesti politsei menetlussüsteem (MIS), „Lähisuhtevägivalla juhtumite statistika 2012.aastal“.²⁸

Vaadates lähisuhtevägivalla juhtumeid Lõuna-Eestis, siis 2170 on märkimisväärselt suur arv. Teades, et iga juhtum võib lõppeda kannatanu surmaga. Kõige rohkem esines juhtumeid Tartumaal ja kõige vähem Jõgevamaal. Vägivaldala lapse osalusega esines kõige rohkem Viljandimaal ja kõige vähem Võrumaal. Lapse suhtes kasutati vägivaldala kõige enam Tartumaal ning kõige vähem esines Põlva- ja Viljandimaal.

Naised, keda väärkoheldakse, võiksid rohkem teada Eestis olemasolevaid võimalusi nende aitamiseks või selleks, et suunata neid õigele teele. Näiteks sotsiaalabi, ohvriabi ja naiste varjupaike. Samuti naisi tuleks julgustada rääkima oma probleemidest, et nad tunneksid, et nad ei ole üksik. Tunne, et keegi on olemas, kes kuulab, annab naistele jõudu.

²⁷ Võlaõigusseadus, 26.09.2001, jõustunud 01.07.2002 – RT I 2001, 81, 487, § 1055.

²⁸ Eesti politsei menetlussüsteem (MIS), (24.04.2012).

3. UURINGU METOODIKA JA TULEMUSED

3.1. Probleemipüstitus ja valimite kirjeldused

Lõputöö teema „Loomade väärkohtlemise ja lähisuhtevägivalla vaheline seos“ probleem seisneb selles, et Eestis ei ole pööratud sellelaadsele probleemile tähelepanu ning loomade väärkohtlemist ja lähisuhtevägivalda isegi ei seostata omavahel. Inimeste jaoks on need kaks probleemi täiesti erinevad, kuid üks probleem võib tähendada samaaegselt teist. Selline teadmine, et loomade väärkohtlemine võib tuua kaasa ka lähisuhtevägivalla, soodustab politsei, sotsiaaltöötajate, loomakaitsjate ja teiste organisatsioonide tööd, kes tegelevad väärkohtlemistega.

Lõputöö autor võttis kasutusele probleemi lahendamiseks kaks meetodit. Selleks, et saada ülevaadet antud probleemist ja töötada välja ettepanekuid probleemi lahendamiseks, oli vajalik koostada ankeetküsimustik, intervjuu küsimustik. Lisaks uuris autor kohtulahendeid loomade väärkohtlemise ja lähisuhtevägivalla vahel.

Ankeetküsitlus ja intervjuuküsimustik sai koostatud kahes variandis, erinevus seisnes ainult paaris küsimuses, ülejäänud küsimused ühtisid omavahel. Intervjuuküsimustik oli mõeldud Jõgevamaal elavatele väärkoheldud naistele ning ankeetküsimustik oli mõeldud Lõuna-Eestis asuvate naiste varjupaikades olevatele väärkoheldud naistele. Intervjuu küsimustikus küsis autor vägivallatsete lapsepõlve kohta ja kas väärkoheldud naised olid pöördunud abi saamiseks kuhugile. Ankeetküsitluses küsis autor naistel varjupaigas viibimise aja kohta ning kas nad on sealt abi leidnud.

Intervjuu küsimustik (vt lisa 1) koostati eesmärgil, et saada teada loomade väärkohtlemise ja lähisuhtevägivalla seosest Jõgevamaal. Aastal 2011 registreeriti Jõgevamaal 39 perevägivallajuhtumit. Aasta jooksul oli ühes peres mitu juhtumit seoses väärkohtlemisega. Antud intervjuus osales 13 naist. Intervjueeritavate osakaal on väiksemahuline, kuna naised, kes julgevad oma elu muuta, probleemist rääkida ja varjupaika pöörduda on vähe. Jõgevamaal asuvaid naisi küsitles lõputöö autor isiklikult ajavahemikus 2012.aasta märtsikuust kuni 2012.aasta aprillikuuni. Tänu sellele, et autor isiklikult naisi küsitles, oli

võimalus teada saada ka vägivallatseja lapsepõlvest ning kas naised olid pöördunud kuhugile poole abi saamiseks. Ankeedis oli kokku 21 küsimust.

Ankeetküsitlus (vt lisa 2) koostati eesmärgiga, et küsimuste vastamisest võtaksid osa Lõuna-Eestis paiknevad neli Naiste Varjupaika. Täpsemalt Tartu Naiste Varjupaik, Võru Naiste Varjupaik, Viljandi Naiste Varjupaik ja Tähtvere Avatud Naistekeskus. Lõuna-Eestis on küll viis varjupaika, kuid Valga Naiste Varjupaik keeldus autoriga koostööst. Tegemist oli anonüümse küsitlusega. Lõputöö autor saatis varjupaikade juhatajatele ankeedid e-posti teel, kus nemad omakorda lasid seal olevatel naistel neile vastata. Seejärel saatsid juhatajad posti teel ankeedid autorile tagasi. Selline küsimustike läbiviimine oli kõige otstarbekam, kuna juhatajate sõnul on seal olevad naised arglikud ning ei soovi võõrastega suhelda. Tartu Naiste Varjupaigast oli ankeetidele vastanud 13, Võru Naiste Varjupaigast kolm, Viljandi Naiste Varjupaigast kaks ja Tähtvere Avatud Naistekeskusest samuti kaks naist. Kokku vastasid ankeetidele 20 väärkoheldud naist. Ankeetküsitluse ankeedis oli kokku 21 küsimust.

Lisaks uuris autor kohtulahendeid. Kohtulehendid on kõigile kättesaadavad Riigi Teataja võrguväljaande veebilehelt. Täpsemalt uuris autor loomade väärkohtlemise kohtulahendeid eraldi, alates aastatest 2005 kuni 2012. Nende aastate jooksul oli kriminaalkorras 9 kohtuotsust. Teiseks uuris autor kohtulahendeid looma ja teise inimese vägivalla kohta aastast 2010-2012.

3.2. Sihtgruppide intervjuude analüüs

Ankeetmeetodit on kasutatud andmete kogumiseks. Ankeetidele vastamine on lihtne ning ei nõua mingeid erilisi oskuseid ja neist esitatud küsimused aitavad välja selgitada, milline on väärkohtlemise olemus. Ankeedid põhinevad juhendaja ja autori koostööl.

Ankeedid on koostatud kahes variandis: „Lähisuhtevägivalla ja loomade väärkohtlemise vaheline seos Jõgevamaal“ (vt lisa 1) ja „Lähisuhtevägivalla ja loomade väärkohtlemise vaheline seos Lõuna-Eestis“ (vt lisa 2). Lõuna-Eestis asuvate Naiste varjupaikades olevad naised täitsid ankeete ajavahemikus 2011.aasta detsember kuni 2012.aasta aprill. Jõgevamaal asuvaid naisi küsitles autor isiklikult ajavahemikus 2012.aasta märtsist kuni

2012.aasta aprillini. Lõuna-Eesti varjupaikadesse saadetud ankeetidest tagastati 20 ankeeti ja Jõgevamaal olid nõus autori ankeedis esitatud küsimustele vastama 13 naist. Ankeetide alusel saadakse hinnang Lõuna-Eestis ja Jõgevamaal toimunud lähisuhtevägivalla ning loomade väärkohtlemisele. Ankeedi koostamise eesmärgiks oli välja selgitada lähisuhtevägivalla ja loomade väärkohtlemise vaheline seos.

Ankeetid koosnevad kahest osast: põhiosast ja individuaalsest osast. Ankeedi alguses peab vastaja vastama sissejuhatavatele küsimustele. Diplomitöös on eksperdiks töö koostaja. Ankeetid koosnevad 21 küsimusest. Küsimusi on kahte liiki- valikvastustega küsimused ja lahtised küsimused. Samuti on autor jätnud ka võimaluse naistele omaltpoolt vastuseid/variante esitada. Käesolevas uurimuses on ainult preventiivsed (ennetatavad) eesmärgid. Küsimustik on anonüümne ning naiste poolt antud vastuseid ei seota ega avaldata kuskil naise nime ja personaalseid isikuandmeid.

Ankeedi tulemusi on hiljem seostatud ja võrreldud ekspertarvamusega. Ekspert teeb tagasiside saamiseks andmete statistilise töötamise, milleks on kasutatud programmi Microsoft Office Excel. Ankeetid on toodud diplomitöö lisades (lisa 1 ja lisa 2). Intervjuueritavate poolt täidetud ankeetid asuvad eraldi kaustas, mis on esitatud lõputööga komplekteeritult.

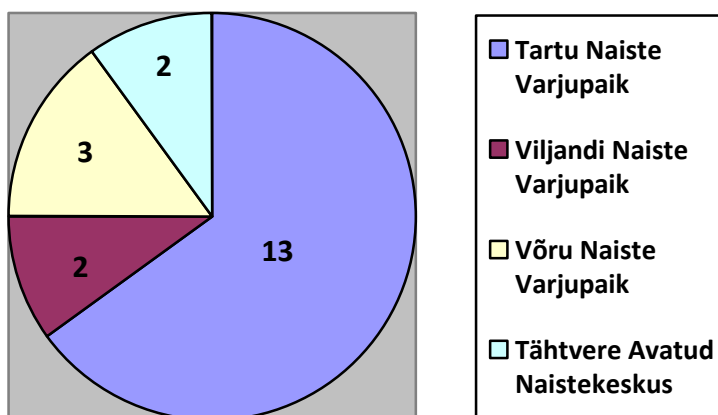
3.3. Ankeetide analüüs

Esimese ankeetküsitluse (vt lisa 2) teostab autor Lõuna-Eestis asuvate Naiste Varjupaikadega. Tegemist on anonüümse küsitlusega, milles osaleb neli Lõuna-Eestis paiknevat naiste varjupaika. Täpsemalt Tartu Naiste Varjupaik, Võru Naiste Varjupaik, Viljandi Naiste Varjupaik ja Tähtvere Avatud Naistekeskus. Lõuna - Eestis on küll viis naiste varjupaika, kuid pikema vestluse käigus keeldus Valga Naiste Varjupaik autoriga koostööst.

Teise intervjuu (vt lisa 1) teostab autor Jõgevamaal. Tegemist on anonüümse küsitlusega. Aastal 2011 registreeriti Jõgevamaal 39 perevägivallajuhtumit.²⁹ Nendest juhtumitest esines peredes ka korduvalt vägivalda. Jõgevamaal küsitleti naisi, kellel on peres toimunud

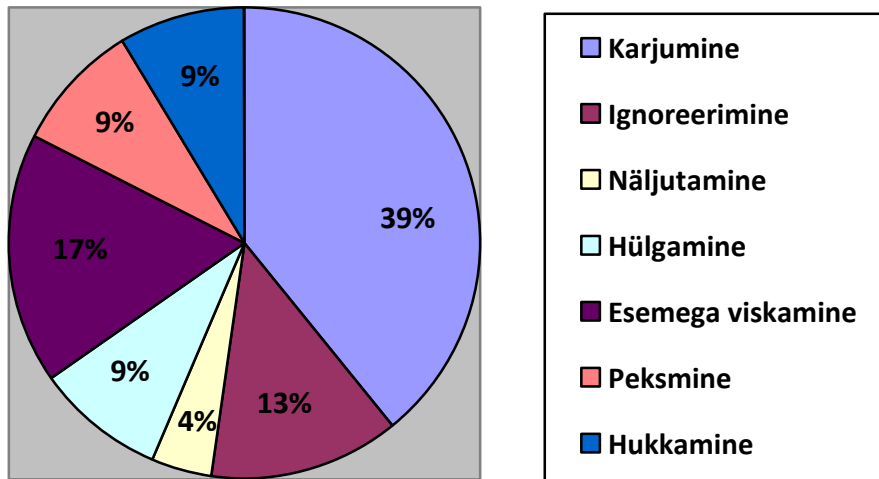
²⁹ Jõgeva Politsei jaoskonna poolt 2011. aasta registreeritud perevägivalla infolehed, Arhiiv, (05.03.2012).

vägivalda. Autor külastas väärkoheldud naisi nende kodudes ja töökohtades, kuna Jõgevamaal ei ole Naiste Varjupaika.

Joonis 1. Küsitluses osalenute arv Lõuna-Eesti naiste varjupaikades

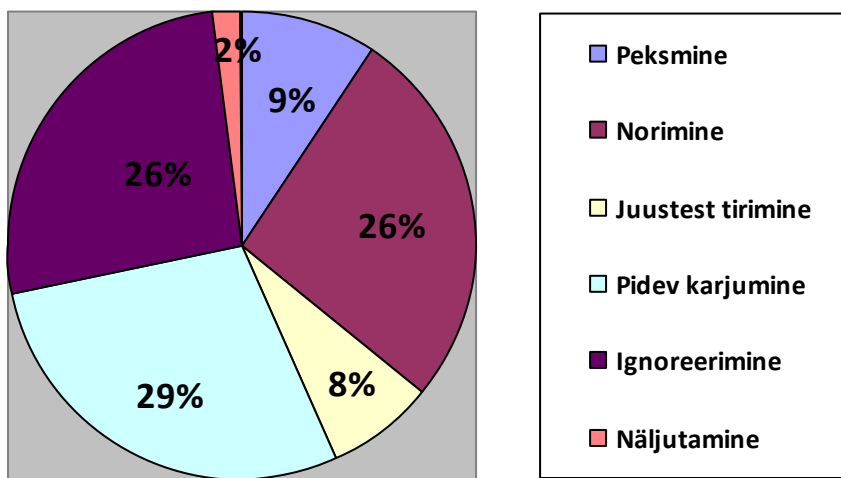
Ankeedi esimese poole tulemuses selgus, et Jõgevamaal esines 77% vastanute peredes koduloomi ning 23% vastanutest ei olnud koduloomi. Lõuna-Eesti Naiste Varjupaikades olevate naiste peredes esines vastanutest 80% koduloomi ja 20% vastanutest vastas, et peres ei ole koduloomi. Jõgevamaa ankeetidest selgus, et kõige populaarsem koduloom oli kass ning teisel kohal koer. Lõuna-Eestis oli kõige populaarsemaks koduloomaks koer ja teisel kohal kass. Mõlemates sihtgruppides peeti ka koduloomadena kitsi, sigu, lambaid, papagoisid ja jäneseid. Kõikidel vastanute peredel oli vähemalt üks koduloom, kuid oli ka peresid kus oli isegi 100 kodulooma, sealhulgas ka põllumajandusloomad. Lõuna-Eestis koheldi 63% vastanute korral koduloomi hästi ja 37% koheldi koduloomi halvasti. Jõgevamaal koheldi 70% vastanutest koduloomi hästi ja 30% vastanutest koheldi koduloomi halvasti.

Joonis 2. Loomade väärkohtlemise vormid Jõgevamaal ja Lõuna-Eestis protsentides

Kõige populaarsemaks loomade väärkohtlemise vormiks on looma peale karjumine ning kõige vähem esines loomade näljutamist. Loomi hukati peamiselt sellepärast, et naisi karistada ja hirmutada. Looma hukkamise viisiks oli peamiselt uputamine ja isegi uputamine WC potti. Kõige hullemaks viisiks oli looma poomine ja õhupüssist mahalaskmine. Ankeetidest selgus, et loom kannatas peamiselt väärkohtlemise all üle kahe aasta.

Jõgevamaal ja Lõuna-Eestis esines 88% peredes lapsi ja 12 % ei olnud lapsi. Lõuna-Eestis enamikel juhtudel koheldi samuti lapsi vääralt aga Jõgevamaal esines laste väärkohtlemist harva. Laste väärkohtlemise vormid on toodud joonis 3.

Joonis 3. Laste väärkohtlemise vormid protsentides

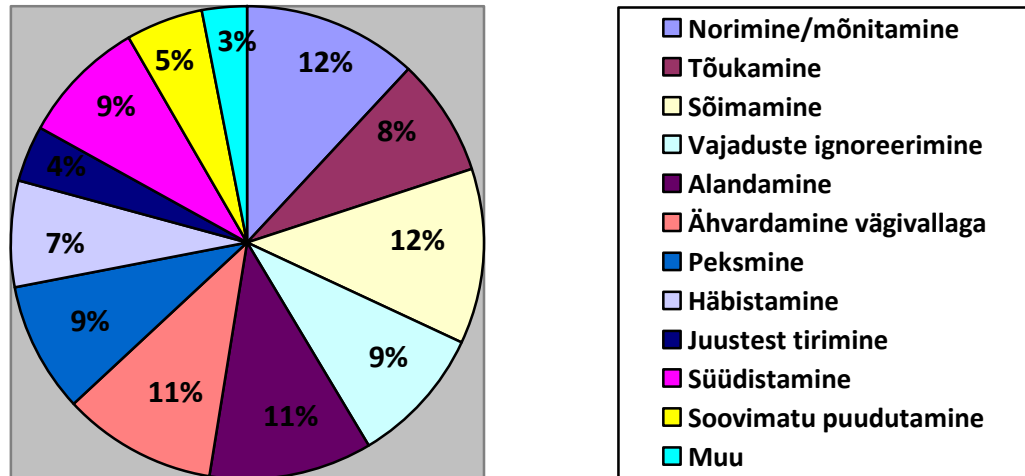
Kõige populaarsemaks laste väärkohtlemise vormiks oli pidev karjumine ja kõige vähem esines naljutamist. Ankeetidest selgus ka, et laste väärkohtlemiseks oli ema väärkohtlemise pealtnägemine.

Lõuna-Eesti ja Jõgevamaal läbiviidud ankeetidest selgus, et vägivalla all kannatanute rahvuseks oli 31 eestlast, venelane ja ukrainlane. Keskmiselt kannatasid Lõuna-Eesti Naiste Varjupaikades viibivad naised vägivalla all kaheksa aastat. Lõuna-Eestis vägivalla all kannatanud naised on varjupaigas viibinud keskmiselt kaheksa kuud. Kõik naised on abi saanud Lõuna-Eestis asuvatest Naiste Varjupaikadest. Jõgevamaal vägivalla all kannatasid naised keskmiselt üheksa aastat. Jõgevamaal ei ole Naiste Varjupaika, kuid küsimusele, kas naised on pöördunud abi saamiseks kuhugi, siis vastuseid oli erinevaid. Näiteks pöörduti politsei, linnavalitsuse, sotsiaaltöötaja, lastekaitse, psühholoogi, vallavalitsuse, pereliikmete ja ohvriabitöötaja poole, kuid vastanutest neli naist ei ole pöördunud kuhugi/kellegi poole abi saamiseks.

Tabel 2. Väärkoheldud naiste vanus protsentides

Vanuseskaala	Naiste arv	%
Kuni 25	-	-
26-35	11	33%
36-45	14	42%
46-55	5	15%
Üle 56	3	9%
Küsitluid: 33		

Kõige enam vastas ankeetidele naised, kes olid vanuses 36-45 aastat, moodustades 42% kõikidest vastanutest. 33% vastanud naistest oli vanuses 26-35 eluaastat. Esines ka eakamaid naisi, kes olid üle 56 eluaasta vanad. Naisi kuni 25 eluaastat ei olnud.

Joonis 4. Naiste väärkohtlemise vormid protsentides

Kõige enam esines naiste väärkohtlemises norimist, mõnitamist ja sõimamist. Ankeetidest selgus, et esines ka muid vägivalda liike nagu näiteks: naise eaka ema mõnitamist ja tõukamist, naise jälitamist, valetamist naisele pere majanduslikust olukorrast, naise vabaduse piiramist, kägistamist, noaga löömist, naise luku taga hoidmist ja juuksekoolestajaga naise põletamist.

Peamiseks vägivaldsejaks oli naisele tema abikaasa, teisel kohal elukaaslane. 27 juhul oli vägivaldseja eesti, neljal juhul vene ja kahel juhul muust rahvusest. Vägivaldsejate keskmiseks vanuseks vägivalda toimumise alguses oli 35 eluaastat.

Eestis on aastal 2004 lähisuhtevägivalda kohta öeldud, et vägivald mõjutab pereliikmete toimimist erinevates elusfäärides ning tal on omadus põlvkondade vahel edasi kanduda.³⁰ Lõputöö autoril oli Jõgevamaal läbiviidud intervjuu küsimustikus (vt lisa 1 küsimus nr. 11) ka selline küsimus, et milline oli vägivaldseja lapsepõlv. Tänu sellele küsimusele oli võimalik teada saada vägivalda edasikandumisest, väärkoheldud naiste sõnade kohaselt.

³⁰ Kase, H.(2004). Lähisuhtevägivald. Eesti Avatud Ühiskonna Instituut, Tallinn.

Tabel 3. Vägivallatsejate lapsepõlv protsentides

Vastanute arv	Vastus	%
1	Vastus puudus	7,7%
1	Lapsepõlv oli hea	7,7%
3	Isa polnud, ema kohtles halvasti või liiga toetavalt	23%
1	Vanemad alkohoolikud	7,7%
1	Vanemaid ei olnud	7,7%
2	Isa alkohoolik	15,5%
1	Vanematel ei olnud lapse jaoks aega	7,7%
3	Emal läks kas isa peksmise tõttu või isa alkoholisõltuvuse pärast minema	23%
Kokku vastanuid 13		

Antud tabelist nähtub, et 84,6 % vastanute vägivallatseja lapsepõlv ei olnud sõbralik, hooliv ega armastav. Täpsemalt vanematel ei olnud lapse jaoks aega, isa oli kas alkohoolik või peksis ema, mõlemad vanemad olid alkohoolikud ja tülitsevad pidevalt või vanemate olemasolu puudus, või puudus üks vanematest kas siis ema või isa. Tabelist võib järeldada, et isa roll lapse elus on väga tähtis. Ühel vastanul oli vägivallatseja lapsepõlv hea, kuid ikkagi kohtles teisi halvasti. Üks naine kolmeteistkümnest ei vastanud autori poolt esitatud küsimusele.

3.4. Kohtulahendid lemmiklooma ja teise inimese vägivalla kohta

Eestis, täpsemalt Lõuna-Eestis on **kolmel** korral kohtu poolt kohtuotsusega tunnustatud süüdi inimesed, kes panid toime nii kehalise väärkohtlemise kui ka loomade julma kohtlemise.

Uurides kohtulahendeid, leidis lõputöö autor, et alates aastast 2010 on Lõuna-Eestis välja toodud kaks kohtuotsust ja üks kohtumäärus, mis puudutab nii loomade väärkohtlemist kui

ka vägivallategusid inimese vastu üheaegselt. 2010. aastal oli kahel korral kriminaalkorras väärkohtlejad süüdimõistetud ning aastal 2012 ühel korral. Kohtulahendid on kõigile kättesaadavad Riigi Teataja võrguväljaande veebilehel.

Alljärgnevalt on välja toodud antud kohtuotsuste ja määruse süüteoasjaolud ja karistused:

- 1) Väärkohtlejad nimega S ja T tungisid ebaseaduslikult koos kahe teise eeluurimisel tuvastamata isikuga sisse 21.04.2009 Põltsamaa vallas Adavere alevikus AS-le Adavere Agro kuuluvasse loomalaudakompleksi. S.S lõi lehma jalaga. Kui isikutel paluti lahkuda ja loomade peksmine lõpetati, tungiti kallale ka seda palunud isikule. S.S ja T.T urineerisid koos kahe tuvastamata isikuga loomade söögisõime, pildusid loomadele jahu näkku ning lasid 6 kg pulberkustuti loomadele näkku. Karistuseks määras kohus kokkuleppemenetluses mitme süüteo eest S-le 1186 tundi üldkasulikku tööd ja T-le 1022 tundi üldkasulikku tööd.³¹
- 2) Väärkohtleja nimega A pani toime mitu erinevat süütegu- looma väärkohtlemine, korterisse sissetung vägivalda kasutades ja teise lapse kehaline väärkohtlemine. Looma väärkohtlemine seisnes selles, et alaealine A astus tahtlikult 20.10.2010 kella 21:30 ajal Peremaja koridoris, lapsealise xx-i ning lastekodu töötaja nähes, kahel korral, lastekodu koridori hüpanud konnale jalaga peale, millise õigusvastase teoga väärkohtleja A tekitas konnale valu ja välditavaid füüsilisi kannatusi, mille tagajärjel saabus konna surm ning ei järginud vastavasisulist kultuuriliselt määratletud käitumisnormi. Kohus liitis karistused üksikkaristusest raskeima suurendamise teel ja mõistis liitkaristuseks kuritegude kogumis A-le 1 (üks) aasta 2 (kaks) kuud vangistust. Kuna A oli alaealine, siis vabastas kohus A karistusest ja kohaldas tema suhtes mõjutusvahendina kasvatusse eritingimusi vajavate õpilaste kooli paigutamist.³²
- 3) Väärkohtleja nimega K pani toime mitu erinevat süütegu. Olles 31.07.2011 õhtupoolikul Narvas Kangelaste tänaval alkoholijoobes, viskas viiendal korrusel asuva korteri rõduaknast välja korteris elava kassipoja. Selle tagajärjel kassipoeg kukkus väljas maja ees olevatele kõnniteeplaatidele ja suri saadud vigastustesse. Samal õhtupoolikul kella 21.00 paiku, olles alkoholijoobes X maja hoovis tekkis naisterahvaga T surnud kassipoja pärast tüli ning selle tagajärjel lõi K naist mitu

³¹ Kohtuotsus kriminaalasjas nr 1-09-22342, Tartu Maakohus Jõgeva kohtumaja, 29.01.2010, lk 10-11, 12-13.

³² Kohtuotsus kriminaalasjas nr 1-10-16961, Tartu Maakohus Jõgeva kohtumaja, 21.12.2010, lk 2-3.

korda rusikaga näkku, tekitades naisele füüsilist valu. Antud tegude eest mõisteti Harju Maakohtu otsusega isikule üks aasta 11 kuud ja 23 päeva vangistust. Isik esitas Tartu Ringkonnakohtule apellatsiooni kergemaks karistuseks. Tartu Ringkonnakohus jättis apellatsiooni läbi vaatamata.³³

Kohtuotsustest selgub, et looma suhtes lubamatu teo toimepanemisel ei ole oluline see, kas tegu on lemmikloomaga, põllumajandusloomaga või katseloomaga. Peamine on, et ühtegi looma ei tohi vääralt kohelda. Kohtuotsuses kriminaalasjas nr 1-11-12016 (punkt 3) on välja toodud asjaolu, kus alkoholijoobes isik paneb toime looma suhtes lubamatu teo, mille tagajärjel saabub looma surm. Pärast seda tekib teo toimepanijal ja nais kannatanu vahel tüli, mille käigus tekitati nais kannatanule füüsilist valu.

³³ Kohtumäärus kriminaalasjas nr 1-11-12016, Tartu Ringkonnakohus, 19.01.2012, lõige 3.

KOKKUVÕTE

Antud lõputöö eesmärk oli uurida lähisuhtevägivalla ja loomade väärkohtlemise vorme ning nende vahelisi seoseid. Eesmärkide saavutamiseks uuris autor mitmeid välisteadusuuringuid, mis oli samuti lõputöö teoreetilis- metodoloogiliseks aluseks. Lähtudes eesmärgist, püüti vastust saada järgmistele uurimusküsimustele: milline on seos loomade väärkohtlemise ja lähisuhtevägivalla vahel, missuguste loomade väärkohtlemise vormide, intensiivsuse ning lähisuhtevägivalla vahel esineb tõenäolisem seos ja kui palju on vägivallatseja iseloom seotud tema lapsepõlvega.

Autori püstitatud eesmärk on saavutatud. Lõputöö eesmärgiks oli teada saada loomade väärkohtlemise ja lähisuhtevägivalla vahelisest seosest Lõuna-Eestis. Selgus, et Lõuna-Eestis koheldi 63% vastanutest koduloomi hästi ja 37% koheldi koduloomi halvasti. Jõgevamaal koheldi 70% vastanutest koduloomi hästi ja 30% vastanutest koheldi koduloomi halvasti.

Autori püstitatud uurimusküsimustele saadi järgmised vastused. Küsimusele, kas loomade väärkohtlemise ja lähisuhtevägivalla vahel on olemas seos, selgus, et Lõuna-Eestis oli 37% loomade väärkohtlemist ja lähisuhtevägivalda ja Jõgevamaal 30%. Küsimusele, et missuguste loomade väärkohtlemise vormide, intensiivsuse ning lähisuhtevägivalla vahel esineb tõenäolisem seos, selgus, et loomade, naiste ja laste peal kasutasid vägivallatsejad kõige enam karjumist, ignoreerimist, normist ja mõnitamist. Küsimusele, et kui palju on vägivallatseja iseloom seotud tema lapsepõlvega, selgus, et 84,6% vastanute vägivallatseja lapsepõlv ei olnud sõbralik, hooliv ega armastav. Vanematel ei olnud lapse jaoks aega, isa oli kas alkohoolik või peksis ema, mõlemad vanemad olid alkohoolikud ja tülitsevad pidevalt või vanemate olemasolu puudus.

Lõputöö autor soovis teada saada nendelt naistelt, keda väärkoheldi, et mis võiks olla nende ja teiste naiste sellelaadse probleemi lahenduseks. Ankeedis olevale küsimusele, mis võiks olla sinu arvates probleemi lahenduseks, pakuti väärkoheldud naiste poolt järgmisi vastuseid: ohvrite anonüümsus; ühiskonna väärtushinnangute muutmine; karmimad ja õigalsemad karistused väärkohtlejatele; naiste julgustamine ja nendega pidev rääkimine

elumuutuseks; vägivallatsejast lahkuminemine; vajalike teenuste lihtne kättesaadavus kõigile; igakülgset abivõimalused naistele elatustaseme tõstmiseks, et naised saaksid ilma elukaaslaseta hakkama; võimalus varjupaikadesse kaasa võtta koduloomi, kes teevad tuju rõõmsaks; õpetada naisi enda eest seisma; probleemide avalik rääkimine. Oli ka selliseid naisi, kes arvasid, et väärkohtlemine tuleks ära kannatada. Mõeldi rohkem laste heaolule, kui enda omale.

Lõputöö autor on mõelnud, et mida saaks ise teha, et selliseid juhtumeid, kus esineb nii lähisuhtevägivalda kui ka loomade vastu suunatud vägivalda, oleks vähem või üldse mitte. Töötades ise korrakaitsetes, olles esmareageerija väljakutsetele, kus sisuks on vägivald, siis teadvustada rohkem korrakaitse töötajatele lähisuhtevägivalda ja loomade väärkohtlemise seoseid. Sellest probleemist tuleks teavitada rohkem ja selgitada, et on hädavajalik ise märgata selliseid märke, mis võivad viidata vägivallale, kas siis perele või koduloomale. Hetkel, kui tegu on peretüluga siis esmareageerija täidab lähisuhtevägivalda infolehe, kuid antud lehel ei ole küsimusi loomade väärkohtlemise kohta. Seoses sellega teeb lõputöö autor ettepaneku, et lähisuhtevägivalda infolehele panna juurde küsimus, mis puudutab lemmiklooma ja nende kohtlemist peres. Antud lähisuhtevägivalda infoleht annab vastavatele organisatsioonidele rohkem infot peres toimuva kohta. Kunagi ei tohiks läheneda probleemidele ühelt poolt, vaid tuleks vaadata seda suuremas mastaabis

Autori ettepanekud vägivallatsejate tegude kriminaliseerimiseks, esiteks loomade julma kohtlemise eest, karistada vägivallatsejat esmakordsel toimepanemisel minimaalselt ja jätkuvalt väärkohtlemiste toimepanemisel maksimaalselt reaalse vangistusega või väärkohtleja avalikustamine meedias. Hetkel Eestis karistatakse väärkohtlejaid rahalise karistuse või üheaastase vangistusega. Alaealiste väärkohtlejate puhul esmakordselt väärkohtlemise toimepanemisel karistada sellega, et suunata loomade varjupaika ühiskondlikule kasulikule tööle ning jätkuvalt toimepanemisel suunata alaealine erikooli.

Teise inimese kehalise väärkohtlemise eest karistatakse rahalise karistuse või kuni kolmeaastase vangistusega. Autor arvab, et väärkohtlemise eest tuleks rohkem rakendada reaalselt vangistust. Samuti on ka väärkohtlejatega, kes panevad toime nii loomade väärkohtlemise kui ka teise inimese kehalise väärkohtlemise. Nimelt, kui väärkohtlejat

karistatakse rahalise karistuse või tingimistega, siis see ei peata väärkohtlemise edasi toimepanemist.

Antud lõputöö teema edasine uurimine on vajalik, et saada teada üle Eestis olevast loomade väärkohtlemise ja lähisuhtevägivalla vahelisest seosest. Samuti oleks vajalik teavitada vastavaid asutusi kes tegelevad või puutuvad kokku erinevate vägivalla vormidega. Välismaisest kirjandusest tuli välja, et väärkohtlemise all kannatavad naised pidid sageli sooritama ebaseaduslikke tegusid enda looma päästmiseks. Eestis tuleks kindlasti uurida, kas naised tõesti on sooritanud ebaseaduslike tegusid enda looma päästmiseks.

SUMMARY

The graduation thesis has been prepared by the Police and Border Guard College PK 112 study group student Riin Tamm on theme „The relationship between animal abuse and domestic violence in South-Estonia“.

The thesis is written in Estonian, as well as the thesis indicates in the foreign- language summary in English. This thesis including appendices is 53 pages long. Thesis have been used in a total of 40 sources, including legislation, foreign language sources, literature, laws and more. The work contains two tables, and three additional reference figure. The themes handled in thesis are characterised the best by keywords: animals, women, children, violence, womens shelters and abuse.

The work aims to investigate the abuse of animals and relationship between intimate partner violence, as well as provide an overview of the problem and develop proposals to solve the problem. Based to the goal, it's necessary to get answers to the research questions: How much is animal abuse and domestic violence related; what kind of animal abuse forms, intensives and between domestic violence are more likely in connection; how much are the perpetrators related to his childhood. The author uses three methods to solve the problem: form method, interview and document analysis method.

The experiments revealed that the author of this goal has been achieved and the research questions they replied. Study Question 1 revealed that the South-Estonia had **37%** in case of animal abuse and intimate partner violence and in Jõgevamaa **30%**. Question 2 showed that on animals, women and children was used on most batteres **yelling, ignoring, teasing** and **haze**. Question 3 showed that **84,6%** of respondents to the perpetrator`s childhood was not friendly, caring and loving.

KASUTATUD ALLIKATE LOETELU

- Allen, K, „Are Pets a Healthy Pleasure? The influence of Pets on Blood Pressure“ (2003), volume 12 No 6, p 236-239, Sage Publication, (19.12.2011).
- Anne M. Volant, „The Relationship between Domestic violence and Animal Abuse“, Australia 2008, Volume 23 Number 9.
- Ascione, F.R, „Battered women`s reports of their partner`s and their children`s cruelty to animal“ (1998), www.vachss.com/guest_dispatches/ascione_3.html (10.01.2013).
- Ascione, F.R., Weber, C.V., Thompson, T.M., Heath, J., Maruyama, M., Hayashi, K.(2007). Battered pets and domestic violence: Animal abuse reported by woman experiencing intimate violence and by nonabused women. *Violence Against Women*,13(4),354-373.
- ASPCA, „The connection between domestic violence and animal cruelty“, <www.Aspca.org/FIGHT-ANIMAL-CRUELTY/DOMESTIC-VIOLENCE-AND-ANIMAL-CUELTY> (09.12.2012.)
- Bancroft, L., *Miks ta seda teeb? Kuidas mõtlevad vihased ja kontrollivad mehed* (MTÜ Tartu Naiste Varjupaik, (2006), lk 163 ja 404.
- Carlisle-Frank, P., Frank, J.M., Nielsen, L, „Selective battering of the family pet. Anthrozoös“ (2004),www.Humaneresearch.org/content/selective-battering-family-pet (13.01.2013).
- Degue, S ja DiLillo, D, „ Is animal cruelty a Red flag for family violence“, 2009,volume 24 Number 6, lk 1038.
- Eesti politsei menetlussüsteem (MIS), (24.04.2013).
- Eestimaa Loomakaitse Liit, „Loomade väärkohtlejad“ (2003), www.loomakaitse.eu/loomade-vaarkohtlejad (29.12.2011).
- Faver, C.A., ja Strand, E.B, „To leave or to stay? Battered women`s concern for vulnerable pets“ (2003),<www.mendeley.com/catalog/leave-stay-battered-womens-concern-vulnerable-pets/#page-1> (13.01.2013).
- Flynn, C.P, „Womans pest friend: Pet abuse and the role of Companion Animals in the Liveson battered women“ (2000), www.socsci.colorado.edu/~irvinel/Animals%20and%20Society%20Readings/Flynn%20Womans%20Best20Friend.pdf (08.01.2013).
- Jõgeva Politsei jaoskonna poolt 2011. aasta registreeritud perevägivalda infolehed, Arhiiv, (05.03.2012).

Karistusseadustik¹, 06.06.2001, jõustunud 01.09.2001 – RT I 2001, 61, 364, § 264.

Kase, H.(2004). Lähisuhtevägivald. Eesti Avatud Ühiskonna Instituut, Tallinn.

Kivisalu, K., *Sinihamebe pruudid: Vägivaldses suhtes elanud naiste lood* (Tartu, 2013)
Tähtvere Avatud Naistekeskus, lk 20-21.

Kohtumäärus kriminaalasjas nr 1-11-12016, Tartu Ringkonnakohus, 19.01.2012, lõige 3.

Kohtuotsus kriminaalasjas nr 1-07-11400, Tartu Maakohus, 07.11.2007, lk 3.

Kohtuotsus kriminaalasjas nr 1-09-11856, Tartu kohtumaja, 21.10.2009, süüdistuse osa lõik 1.

Kohtuotsus kriminaalasjas nr 1-09-15737, Tartu Maakohus, 07.10.2009, lk 2.

Kohtuotsus kriminaalasjas nr 1-09-22342, Tartu Maakohus Jõgeva kohtumaja, 29.01.2010, lk 10-11,12-13.

Kohtuotsus kriminaalasjas nr 1-10-11474, Tartu Maakohus, 09.09.2010, lk 3.

Kohtuotsus kriminaalasjas nr 1-10-15294, Tartu Maakohtu Viljandi kohtumaja, 19.11.2010, lk 2.

Kohtuotsus kriminaalasjas nr 1-10-16961, Tartu Maakohus Jõgeva kohtumaja, 21.12.2010, lk 2-3.

Kohtuotsus kriminaalasjas nr 1-10-17242, Tartu Maakohtu Viljandi kohtumaja, 14.03.2011, lk 2.

Kohtuotsus kriminaalasjas nr 1-11-13434, Tartu Maakohus Tartu kohtumaja, 19.01.2012, lk 2.

Kohtuotsus kriminaalasjas nr 1-224/05, Valga Maakohus, 24.10.2005, lk 2.

Lemmik.ee, “Läbilõigatud kõriga Luckile otsitakse paranemisel uus kodu“ (2010), <www.Lemmik.ee/index.php?045458> (28.02.2013).

Loomakaitseaduse¹ § 2 lg2.

Loomakaitseadus, 13.12.2000, jõustunud 01.07.2001- RT I 2001, 3, 4, § 2 lg 3.

loomakaitseaduse¹ § 10.

Loomatauditõrje seadus¹, 16.06.1999, jõustunud 01.01.2000- RT I 1999, 57, 598, § 12 lg 1 ja 2.

Loring, M.T., Bolden-Hines, T.A., „Pet abuse by batterers as a means of coercing battered women into committing illegal behavior“ (2004), www.ncjrs.gov/App/publications/Abstract.aspx?id=205958 (13.01.2013).

Maslieb, H., „Lapseväärkohtlemine“ <www.docs.google.com/viewer?a=v&q=cache:GYZA7PYSCOkJ:www.parksepa.werro.ee/index.php?option%3Dcom_phocadownload%26view%3Dcategory%26download%3D134:lapsevrkohtlemine%26id%3D6perekonnapetus%26Itemid%3D109+lapse+v%C3%A4%C3%A4rkohtlemine&hl=t&gl=ee&pid=bl&srcid=ADGEESgnMQrlybWrtjOLQaS_GPnvEug0g9ML0zBsLfy0VkXkhRHIdpfc5mnAZl15dP7GveIFgoR1WV9BIulX8L2zXbmBsex0CW392q5lMy696DOXKhG_Z9H_XtsigtMCyYqNeJ7j0&sig=AHIEtbQCT1mcvAgOoYu3ia_qtZJxFsj5Q> (24.10.2012).

Perekonnaseadus, 18.11.2009, jõustunud 01.07.2010 – RT I 2009, 60, 395, § 15.

Pinel, 1806/1962. Refereeritud: Anne M. Volant., The Relationship between Domestic violence and Animal Abuse (Australia, 2008), Volume 23 Number 9.

Reporter, „Millist nime ja saatust väärrib see õnnetu koera pidaja“ (2008), <www.reporter.ee/2008/01/24/millist-nime-ja-saatust-vaarib-selle-onnetu-koera-pidaja/> (24.12.2011).

Robert, K. Anderson, University of Minnesota (2007) „The Changing Status of Animals and Human-Animal Bonds“ <www.censhare.umn.edu/spotlight02.html>, (19.12.2011).

Tamm, R., „Loomade väärkohtlemine: Hukkamine ja hülgamine“, kursusetöö, Sisekaitseakadeemia Politsei- ja piirivalvekolledž (2011), lk 13-14,

Võlaõigusseadus, 26.09.2001, jõustunud 01.07.2002 – RT I 2001, 81, 487, § 1055.

TABELITE JA JOONISTE LOETELU

Joonis 1. <i>Küsitluses osalenute arv Lõuna-Eesti naiste varjupaikades.....</i>	24
Joonis 2. <i>Loomade väärkohtlemise vormid Jõgevamaal ja Lõuna-Eestis protsentides...25</i>	25
Joonis 3. <i>Laste väärkohtlemise vormid protsentides.....</i>	25
Joonis 4. <i>Naiste väärkohtlemise vormid protsentides.....</i>	27
Joonis 5. <i>Näljutatud ning selle tagajärjel hukkunud koer Pätu.....</i>	53
Joonis 6. <i>Läbilõigatud kõriga Luckile otsitakse paranemisel uus kodu.....</i>	53
Tabel 1. <i>Lähisuhtevägivalla juhtumite statistika 2012.aastal.....</i>	20
Tabel 2. <i>Väärkoheldud naiste vanus protsentides.....</i>	26
Tabel 3. <i>Vägivallatsete lapseõlv protsentides.....</i>	28

LISAD

LISA 1. Jõgevamaa ankeetküsimustik

Hea vastaja!

Palun sinu abi, et viia läbi uurimus diplomitöö tegemiseks, millega soovitakse saada ülevaadet Jõgevamaal toimepandud väärkohtlemist naiste, laste ja lemmikloomade suhtes. Samuti väärkohtlemise vorme. Antud uuringu tulemus võimaldab Politseil, sotsiaaltöötajatel, loomakaitsjatel ja teistel kes tegelevad väärkohtlemistega tulevikus ennetada inimeste ja loomade väärkohtlemist.

Ankeedile vastamine on väga lihtne. Sobivale vastusele tuleb teha ristike vastuse eesolevale kasti või lahtiste küsimuste puhul vastata lühidalt küsimuse all olevale vabale reale. Enamus küsimusi on valikvastustega. Samuti alati võid vastata igale küsimusele midagi omapoolset, kui valikvastuste seas ei esine sinule sobivat varianti. Käesolevas uurimuses on ainult preventiivsed(ennetavad) eesmärgid. Küsimustik on anonüümne ning Sinu ankeetidele antud vastuseid ei seota ega avaldata kuskil seoses Sinu nimega ja personaalsete isikuandmetega.

Ette tänades,

Riin Tamm

Lõputöö läbiviija

1. Kas peres esineb loomi?

1) Jah

2) Ei

2. Missuguseid loomi esineb peres?

1) Kass

2) Koer

3) Ei ole

4) muu.....

3. Kui palju loomi esineb?

Kirjuta numbriga.....

4. Mis Te arvate, kuidas lemmikloom tunneb ennast kodus? (Põhjenda).

1) Hästi

2) Halvasti

5. Millisel viisil väärkoheldi loomi? Märki kõik sobivad variandid

1) Karjumine

2) Ignoreerimine

3) Näljutamine

4) Hülgamine

5) Ei väärkoheldud

6) Mingi esemega looma pihta viskamine

7) Lühikese keti otsas hoidmist (lemmikul ei ole liikumisruumi)

8) Pikaajaliselt kinnises ruumis hoidmine

9) Peksmine

10) Hukkamine

11) muu

6. Kui kaua kannatas lemmikloom väärkohtlemise all?

- 1) kuni 1 aasta
- 2) üks kuni 2 aastat
- 3) üle 2 aasta
- 4) ei kannatanud

7. Kui lemmikloom hukati, siis millisel viisil? (Kirjelda)

.....
.....

8. Kas Sinu peres esineb lapsi? (laste arv, sugu)?

- 1) Jah.....
- 2) Ei.....

9. Kes oli väärkohtlejaks?

- 1) Abikaasa
- 2) Elukaaslane
- 3) muu.....

10. Kui vana oli väärkohtleja kui väärkohtlemine algas?

Kirjuta numbriga.....

11. Milline oli vägivallatseja lapseõlv? (Põhjenda)

12. Kas elukaaslane/abikaasa väärkohtles ka lapsi?

1) Jah

2) Ei

13. Millisel viisil laste väärkohtlemine välja nägi? Märki kõik sobivad variandid

1) Peksmine

2) Norimine

3) Juustest tirimine

4) Pidev karjumine

5) Ignoreerimine

6) Näljutamine

7) muu

14. Milliseid vorme esines Teie väärkohtlemisel? Märki kõik sobivad variandid

1) Norimine/mõnitamine

2) Tõukamine

3) Sõimamine

4) Sinu vajaduste ignoreerimine

5) Alandamine

6) Ähvardamine vägivallaga

7) Peksmine

8) Häbistamine

9) Juustest tirimine

- 10) Süüdistamine
- 11) Soovimatu puudutamine
- 12) muu

15. Kas Sul on tuttav(id) keda on samuti väärkoheldud ning kes ei ole pöördunud abi saamiseks vajalike asutuste poole?

- 1) Jah
- 2) Ei ole

Põhiosa küsimustikust on nüüd vastatud. Järgnevalt palun Sul vastata küsimustele Sinu enda kohta.

16. Sinu vanus?

- 1) kuni 25
- 2) 26- 35
- 3) 36- 45
- 4) 46- 55
- 5) üle 56

17. Mis rahvusest olete?

- 1) eestlane
- 2) venelane
- 3) muu.....

18. Mis rahvusest vägivaldlatseja oli?

- 1) eestlane
- 2) venelane

3) muu.....

19. Kui kaua kannatasite vägivalda all? (kuid, aastaid)

.....
.....

20. Kas olete kuskile poole pöördunud abi saamiseks, kui jah kas saite abi sealt?

.....
.....

21. Mis võiks olla Sinu arvates probleemi lahenduseks, kas naiste väärkohtlemises ja/või loomade väärkohtlemises?

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Suur tänu Sulle!

LISA 2. Lõuna-Eesti ankeetküsimustik

Hea vastaja!

Palun sinu abi, et viia läbi uurimus diplomitöö tegemiseks, millega soovitakse saada ülevaadet Lõuna-Eestis toimepandud väärkohtlemist naiste, laste ja lemmikloomade suhtes. Samuti väärkohtlemise vorme. Antud uuringu tulemus võimaldab Politseil, sotsiaaltöötajatel, loomakaitsjatel ja teistel kes tegelevad väärkohtlemistega tulevikus ennetada inimeste ja loomade väärkohtlemist.

Ankeedile vastamine on väga lihtne. Sobivale vastusele tuleb teha ristike vastuse eesolevale kasti või lahtiste küsimuste puhul vastata lühidalt küsimuse all olevale vabale reale. Enamus küsimusi on valikvastustega. Samuti alati võid vastata igale küsimusele midagi omapoolset, kui valikvastuste seas ei esine sinule sobivat varianti. Käesolevas uurimuses on ainult preventiivsed (ennetavad) eesmärgid. Küsimustik on anonüümne ning Sinu ankeetidele antud vastuseid ei seota ega avaldata kuskil seoses Sinu nimega ja personaalsete isikuandmetega.

Ette tänades,

Riin Tamm

Lõputöö läbiviija

2. Kas peres esineb loomi?

- 1) Jah
- 2) Ei

2. Missuguseid loomi esineb peres?

- 1) Kass
- 2) Koer
- 3) Ei ole
- 4) muu.....

3. Kui palju loomi esineb?

Kirjuta numbriga.....

4. Mis Te arvate, kuidas lemmikloom tunneb ennast kodus? (Põhjenda).

- 1) Hästi
- 2) Halvasti

5. Millisel viisil väärkoheldi loomi? Märki kõik sobivad variandid

- 1) Karjumine
- 2) Ignoreerimine
- 3) Näljutamine
- 4) Hülgamine
- 5) Ei väärkoheldud
- 6) Mingi esemega looma pihta viskamine
- 7) Lühikese keti otsas hoidmist (lemmikul ei ole liikumisruumi)
- 8) Pikaajaliselt kinnises ruumis hoidmine
- 9) Peksmine
- 10) Hukkamine
- 11) muu

6. Kui kaua kannatas lemmikloom väärkohtlemise all?

- 1) kuni 1 aasta
- 2) üks kuni 2 aastat
- 3) üle 2 aasta
- 4) ei kannatanud

7. Kui lemmikloom hukati, siis millisel viisil? (Kirjelda)

.....
.....

15. Kas Sinu peres esineb lapsi? (laste arv, sugu)?

- 1) Jah.....
- 2) Ei.....

16. Kes oli väärkohtlejaks?

- 1) Abikaasa
- 2) Elukaaslane
- 3) muu.....

17. Kui vana oli väärkohtleja kui väärkohtlemine algas?

Kirjuta numbriga.....

18. Kas elukaaslane/abikaasa väärkohtles ka lapsi?

1) Jah

2) Ei

19. Millisel viisil laste väärkohtlemine välja nägi? Märki kõik sobivad variandid

1) Peksmine

2) Norimine

3) Juustest tirimine

4) Pidev karjumine

5) Ignoreerimine

6) Näljutamine

7) muu

20. Milliseid vorme esines Teie väärkohtlemisel? Märki kõik sobivad variandid

1) Norimine/mõnitamine

2) Tõukamine

3) Sõimamine

4) Sinu vajaduste ignoreerimine

5) Alandamine

6) Ähvardamine vägivallaga

7) Peksmine

8) Häbistamine

9) Juustest tirimine

10) Süüdistamine

11) Soovimatu puudutamine

12) muu

14. Kas Sul on tuttav(id) keda on samuti väärkoheldud ning kes ei ole pöördunud abi saamiseks vajalike asutuste poole?

- 1) Jah
- 2) Ei ole

Põhiosa küsimustikust on nüüd vastatud. Järgnevalt palun Sul vastata küsimustele Sinu enda kohta.

15. Sinu vanus?

- 1) kuni 25
- 2) 26- 35
- 3) 36- 45
- 4) 46- 55
- 5) üle 56

16. Mis rahvusest olete?

- 1) eestlane
- 2) venelane
- 3) muu.....

17. Mis rahvusest vägivaldlatseja oli?

- 1) eestlane
- 2) venelane
- 3) muu.....

18. Kui kaua kannatasite vägivald all? (kuid, aastaid)

.....
.....

19. Kui kaua oled varjupaigas viibinud/käinud?

.....
.....

20. Kas oled Naiste Varjupaigast abi leidnud?

- 1) Jah
- 2) Ei ole

21. Mis võiks olla Sinu arvates probleemi lahenduseks, kas naiste väärkohtlemises ja/või loomade väärkohtlemises?

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Suur tänu Sulle!

LISA 3. Loomade väärkohtlemise kohtulahendid

Alljärgnevalt on lõputöö autor väljatoonud konkreetset juhtumid aastast 2005 kuni 2012 ja nende kohtulahendid seoses loomade väärkohtlemisega.³⁴ Ühe juhtumi puhul ei olnud kohtuotsuses süütegude asjaolusid ja juhtumite kirjeldust välja toodud.

- 1) Väärkohtleja nimega R olles alkoholihoobes viskas teise korruse tänavapoolsest aknast välja tänavale koerakutsika, kes suri saadud vigastustesse kohapeal.³⁵
- 2) Väärkohtleja nimega H pani Tähtvere vallale kuuluval maal elumajade vahel (avalikus kohas) oma segaverelise koera kaela ümber nööri ning üritas, hoolimata koera tugevast rabelemisest ja häälitustest, teda kaseoksa külge üles puua. Sel moel koera hukkamine ei õnnestunud ning väärkohtleja H lohistas koera nööripidi pesukuivatusraamide alla, kus viskas nööri üle puidust raami ja tõmbas koera kaelapidi raami külge rippu, misjärel koer hukkus.³⁶
- 3) Väärkohtleja nimega M 10.09.2009 kella 11.50 ajal peksis avalikus kohas jalaga koera ning püüdis koera nööriga puuoksa külge üles puua tekitades oma teoga koerale valu ja välditavaid vaimseid ning füüsilisi kannatusi.³⁷
- 4) Väärkohtlejad nimedega E, P ja K 31.12.2008 õhtul Tartumaal Tammiste külas grupis tegutsedes toime looma suhtes lubamatu teo avalikus kohas ja julmal viisil. Väärkohtleja K tõi kodunt kartulikoti ja vorsti ning väärkohtleja E jupi nööri. Seejärel viskas E kartulikotti ühe kivi, misjärel hoidsid väärkohtlejad P ja E kartulikotiavaust lahti. K viskas kotti vorsti, millele hüppas järele kodanik A-le kuuluv koer. Seejärel sidusid P ja E kartulikoti kinni ning viskasid lähedal asuvasse veega täidetud kraavi ja ootasid niikaua kuni kott koos koeraga vee alla vajus. Teo tagajärjel koer hukkus.³⁸
- 5) Väärkohtleja nimega K pani toime looma suhtes lubamatu teo julmal viisil, mis seisnes selles, et tema sidus kinni talus elava koera ning peksis koera puust lauajalaga korduvalt pähe, kuni koer suri peksmisest saadud vigastuste tagajärjel.³⁹

³⁴ Eestimaa Loomakaitse Liit, „Loomade väärkohtlejad“ (2003), www.loomakaitse.eu/loomade-vaarkohtlejad (29.12.2011).

³⁵ Kohtuotsus kriminaalasjas nr 1-224/05, Valga Maakohus, 24.10.2005, lk 2.

³⁶ Kohtuotsus kriminaalasjas nr 1-07-11400, Tartu Maakohus, 07.11.2007, lk 3.

³⁷ Kohtuotsus kriminaalasjas nr 1-09-15737, Tartu Maakohus, 07.10.2009, lk 2.

³⁸ Kohtuotsus kriminaalasjas nr 1-09-11856, Tartu kohtumaja, 21.10.2009, süüdistuse osa lõik 1.

³⁹ Kohtuotsus kriminaalasjas nr 1-10-15294, Tartu Maakohtu Viljandi kohtumaja, 19.11.2010, lk 2.

- 6) Väärkohtleja nimega V pani toime looma suhtes lubamatu teo julmal viisil, mis seisnes selles, et tema 08.06.2010 kella 17.30 paiku X linnas XX maja kinnisel territooriumil tulistas õhkrelvast naabri X kassi, mille tagajärjel sai kass vigastada ning omanikud olid sunnitud pöörduma veterinaari poole.⁴⁰
- 7) Väärkohtleja nimega I süüdistati selles, et tema, rikkudes loomade hukkamisviisi 04.10.2010 Viljandimaal korter X ees avalikus kohas ja hukkamist näinud kodanik U keeldudest hoolimata koos väärkohtleja nimega J panid toime looma suhtes lubamatu teo avalikus kohas ja julmal viisil. Väärkohtleja J poolt osaliselt uimastatud kodanik Ü-le kuulunud ühte elusat, niutsuvat ja kiunuvat koera tiris tagumisest jalast mööda elumaja esist maad matmiskoha suunas, poos teist koera elusalt koerapüüdmise silmuse abil ning lõi mõlemat elusat koera korduvalt labidaga vastu pead. Antud teo tagajärjel koerad hukkusid.⁴¹
- 8) Väärkohtleja nimega S süüdistati selles, et tema 26.06.2011.a õhtul Tartumaal hukkamise eesmärgil pani kilekotti 6 koerakutsikat, sidudes kotisuu kinni ja jättis koti koos kutsikatega küla teeäärde s.o. avalikku kohta, millise tegevuse tagajärjel üks kutsikatest suri.⁴²

⁴⁰ Kohtuotsus kriminaalasjas nr 1-10-11474, Tartu Maakohus, 09.09.2010, lk 3.

⁴¹ Kohtuotsus kriminaalasjas nr 1-10-17242, Tartu Maakohtu Viljandi kohtumaja, 14.03.2011, lk 2.

⁴² Kohtuotsus kriminaalasjas nr 1-11-13434, Tartu Maakohus Tartu kohtumaja, 19.01.2012, lk 2.

LISA 4. Väärkoheldud loomade pildid

Pildil on kujutatud Nissi külas leitud näljutatud koer Pätu. Pildilt on selgelt näha, et koer on olnud väga pikka aega näljas ning piinelnud. Kohale sõitis seltsi hädajuhtumite projektijuht Heiki Valner kes nägi korteris looma korjust, väga palju looma väljaheidet ning seda, kuidas vaene loom tühja kõhu täiteks oli aknalaua ja diivanid ära närinud.

Joonis 5. Näljutatud ning selle tagajärjel hukkunud koer Pätu (allikas: Millist nime ja saatust väärrib see õnnetu koera pidaja. Reporter 2008)

Pildil on kujutatud koera, kes toimetati Maardust varjupaika, ning kellel oli kurgu all suur lahtine lõikehaav. Veterinaarkontrollis selgus, et tegemist oli lõikehaavaga ja arvatavasti üritati koerakest tappa, kõri läbi lõikamise teel.

Joonis 6. Läbilõigatud kõriga Luckile otsitakse paranemisel uus kodu (allikas: Lemmiklooma portaal, „Läbilõigatud kõriga Luckile otsitakse paranemisel uus kodu „, Lemmik.ee 2010)